

Sana
çocuklarınızın
gelişmesini
sağlar!

GRAFİKA

Çocukların, büyüme çağında, çabuk yorulduklarını ve zayıf düştüklerini sık sık unuturuz.

Besleyici kıymeti yüksek, A ve D vitaminleri bol olan SANA ile çocuklar daima kilodan ve boydan kazanırlar.

Sabah, akşam entere bol SANA sürümüş ekmek yediriniz. Çocuklar SANA'da çok sevdikleri nefis tad ve tazeliği daima bulurlar.

*Çocuklarınıza bol Sana:
nasırdur,
gelişmeleri için elgandır.*

(Folklor : 111)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

EYLÜL 1965

İÇİNDEKİLER:

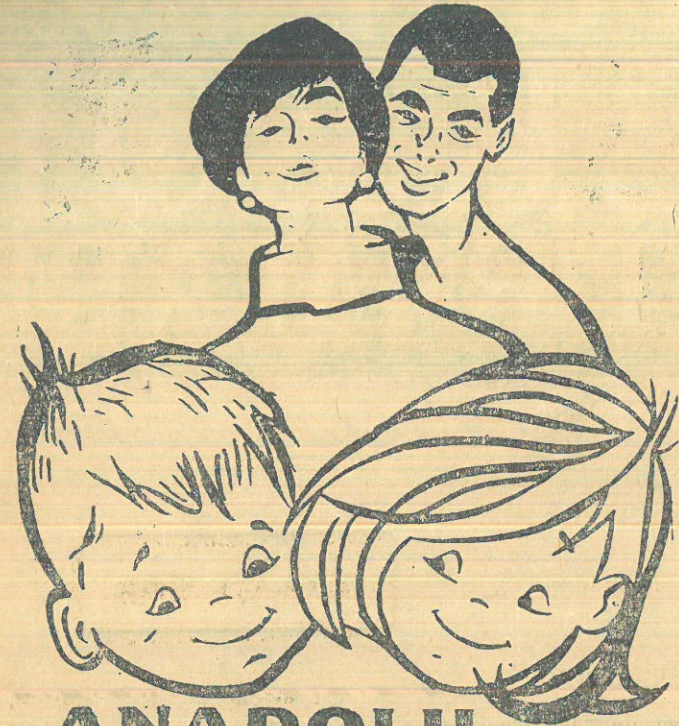
Nasreddin Hoca'nın Türk Tiyatrosuna Etkisi	Prof. Süleyman ARISOY
Karaman'da Yunus Emre İlahileri	Özcan SEYHAN
Başında Hasır Yakan Şahver Hanım	Reşat Ekrem KOÇU
Zahman Kelimesi Üzerine Bir Araştırma	Cahit ÖZTELLİ
Burdur Türküleri	Şener YÜCE
Edirne ve Yöresi Halk Oyunları	Sabahattin TÜRKÖĞLU
İnanışlara Göre Resim Sanatında Çifte Vavlar	Malik AKSEL
«Koca Sinan Paşa ve Vakıfnamesi - H. Kaleşi»	İsmail EREN
Harput'ta (Kına Geceleri	Ishak SUNGUROĞLU
Kırşehir Masalları : 12. Altın Armut	Veysel ARSEVEN
Konya Yemekleri IV	Selçuk ES
Saz Şairleri: Cemal Hoca (İsmail Turan) —2—	Nejat BİRDOĞAN
Hayvanla İlgili Çalışma Yapanlara	T. F. A.

BİZE GELEN KİTAPLAR

SAYI : 194

KURUŞ : 100

İSTANBUL'DA AYDA BİR DEFA ÇIKAR HALK KÜLTÜR DERGİSİ

ANADOLU BANKASI

SİZİN EŞİNİZİN
ÇOCUKLARINIZIN
KISACASI

AİLENİZİN BANKASIDIR

(Folklor : 100)

Terkibinde krem ha-
saları bulunan PURO
TUVALET SABUNU

cildi temizler... besler...
korur... çiçek gibi taze
ve kadife gibi yu-
muşak yapar... cazibe
ve güzelliğinizi artırır.

**BOL KÖPÜKLÜ
NEFİS KOKULU**

100 DE 100 SAFTIR

(Yeni Ajans : 4376 — 101)

(Folklor : 102)

Okuyucu ve Abonelerimize

1 — Dergimizin eski sayıları tükenmiş olduğundan bunların bir kısmını yeniden basılmış ve bu suretle birkaç takım cilt hazırlanmıştır.

I ilâ VI. ciltlerimiz 50 şer liradan, VII ve VIII. ciltlerimiz de 30 ar liradan satışa arz edilmiştir.

2 — Dergimize abone olup ta abonesini devam ettirmek istemiyenlerin bir mektupla durumu bildirmeleri gereklidir.

3 — Abone bedellerini zamanında ödemedikleri için borçları toplanan okuyucularımızın da bunları biran evvel adresimize lütfetmelerini rica ederiz.

T. F. A.

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALKBİLGİSİ DERGİSİ

SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

No. 194

EYLÜL 1965

YIL : 17 — CİLT : 9

Nasreddin Hoca'nın Türk Tiyatrosuna Etkileri

Yazan : Prof. Süleyman ARISOY

Gelecek çağların insanları, ruhsal yaşantıdan çok daha uzak, materyalist, mekanik ve ruhsuz bir dünyada belki bizlerden daha mutsuz ortam içinde yaşamak zorunluğunda yaşantısını tüketecektir. Bu sebeple geleceğin insanı Nasreddin Hoca ve spiritüel dünya görüşüne bu günkü insandan daha fazla muhtaç olacaktır.

Hoca, üniversal, din, ırk, inanç, fikir ayrıntıları ve çatışmaları dışında onların üstünde sur-pessimist; çürük, yanlış, eğri inanç, fikir, düşüncelerle örtülü adetlere karşı; güldürü, nükte, mesel'in tek sembolü; gericiliğin, yobazlığın karşısında ilerici, radikal, devrimci, ahlâkçı, demokratik halk kitle, topluluğunun temsilcisi ve insanlığın sembolizm yaşantısı ile sürüp gidecek nitelikte ölümsüz bir kişidir.

Doğu kültürüne beşik olan Türk uygarlığının san'at temel yapısında iki büyük harc vardır. Bunun birincisi karamsar ve felsefi düşünce ve duyuya dayanan san'at yapıtlarıdır. ikincisi ise optimiste, nikbin nitelikte Türk mizah ve rint mesrepliğinden gücünü alan sanat olay ve gösterileridir. Her iki sanat yapıtları da ters yönde Türk uygarlığında gelişme gösteregelmiştir.

Oysa ki Türk mizahı, yani şakacılığı komiğinin büyük çıkışı, iyimser mizaçtaki Nasreddin Hoca'nın ortaya çıkması ile uluslar arası büyük bir değer ve varlık haline gelmiştir. Öy-

le ki, Hoca'nın komik satir felsefi mantık ve dünya görüşünün kendi çağındaki batı uygarlık san'atını da etkilediğini iddia edebiliriz.

Türk güzel sanatları içinde en çok gelişme gösteren kol Türk Tiyatrosunun temelini teşkil eden monolog, meddah, orta oyunu, Karagöz, kukla gibi ilkel ve tarihi komedi, satir oyun san'atıdır.

Orta oyunu, Karagöz gibi oyunların metin, aksiyon, düşünce, mantık ve san'at kompozisyonlarının işleyiş şekil ve tarzlarında Nasreddin Hoca başta etki yapmıştır. Hacivatın karşısındaki Karagöz ve Orta oyununda Peşikâr'ın karşıtı olan Kavuklu, Türk sahnesine ve perdesine çıkmış olan Nasreddin Hoca'nın canlı ve etkin temsilcisidirler.

Türk tiyatro tarihinde ün yapmış olan tek aktörlü temsil gösterisindeki meddahlıkta, çağımızın geçen meddahları, Meddah Aşkı, Meddah Sururi, Meddah Hakkı, Meddah Kadri, Meddah Tahsin, Meddah Kemal Aşkı gibi monolog ve taklit üstadlarının başarısına örnek san'at kişisi ve mihengi daima Nasreddin Hoca olmuştur.

Türk tuluat tiyatrosu tarihindeki Kel Hasan, Abdi, Küçük İsmail, Komik Fahri ve zamanımızda bu alanın tek ünlü kişisi Dümbüllü İsmail hafıza ve duygularımızda küçücükten beri oluşturduğumuz ve benimsediğimiz Nasreddin hoca temsilcisi ve kişisidirler.

Bize göre, Türk tiyatrosunun komedi de-

nu ve kişilerinde etki yönünden Nasreddin Hoca'nın tesirleri sezilebilir.

Özellikle denilebilir ki Musahip Zade Celal, İbnürrefik Ahmet Nuri ve Mollere'nin eserlerinde ve kişilerinde zaman zaman Nasreddin Hoca'yı görmemiz ve bulmamız kabildir.

Öz Türk Tiyatrosunun senaryo, oynama, tiplerinde Nasreddin Hoca'ya benzetmeler çoktur.

Karagöz oyununda durum böyle olmuştur. Türk güldürü san'atının türlü uygulamalarında Hoca, hayatı, hikâyeleri ve felsefesi daima öncü olmuştur. (5)

Öz tiyatro anlayışında belkemiğini kuran tuluat tiyatroculuğudur. Bu noktaya, inceliğe, cınas, ima ve zarafete bağlı üstün zekâ ve düşünceye has yüce varlığın bir vergisidir. Tuluat tiyatrosunda oyun boyunca san'atçı her fikir ve olayı konu olarak ele alıp güldürür, neşelendirir, alay ve şaka eder. Tuluatçı ele aldığı sert bir trajediyi kaba bir farcé haline sokabilir.

Tuluatçılık hazırcevaplıktır. Her oynama yeni buluş lâf ve sözler ilave edilir. İyileri, hoş ve güldürü niteliğinde olanlar alınır diğerleri atılır. Bu, nikbinlik, optimizm yani neş'eli mizaç ve ruhsal yapıdan doğar.

Gerçekten de yukardaki açıklama ve görüşe göre, Nasreddin Hoca, öz tiyatro anlayışı içinde ün ve tutumu kendisinden sonraki çağlara yayılan bir tuluatçıdır.

Aksiyoner olarak Nasreddin Hoca tipik ve örnek bir tiyatro san'atçısıdır. Bunu hayatı boyunca yaşantısında, zamanında mesel ve mizahi hayatı ile göstermiştir. Tıpkı öz tiyatro anlayışında olduğu gibi sahnesiz perdesiz, süflörsüz, makyajsız, dekorsuz, piyessiz ve rejisörsüz olarak aksiyonunun prensiplerini hayatı boyunca bazan tek aktörlü oyun halinde de ortaya koymuştur.

Türk komedi tuluat tiyatromuzun ünlü kişileri olan Kavuklu Hamdi, Hacı Bekçi, Asım Baba, Kavuklu Kör Mehmet, Kavuklu Ali Bey, Abdürrezzak, Mısırçarşılı Attar Şükrü, Usturacı İbrahim, Mahallebici Mehmet Ali, Hamamcı Süleyman (6). Kel Hasan, Komik Şevki, Cevdet Güldürür, Komik Fahri, Kambur Mehmet, Sepetçi Ali Rıza, Çolak İbrahim, Komik Naşid, Küçük İsmail, Dumbüllü İsmail ve diğer ünlü «Komiki Şehir» tuluat oyunlarımızın bütün san'atı, içi dışı, yaşantı ve oyunlarında Nasreddin Hoca'ya uyma (Adaptation), benzeme gibi, Türkleşme, halklaşma

memleketçi, gerçekçi, meselci, şakacı, alaycı, hicivci, güldürücü nitelikleri vardır. Bu kişileri de ölümsüz yapan bu özellik ve birliktir.

Eski Türk göstermelik oyunları içinde Kukla ve özellikle Karagöz en eskilerindedirler. Asırlar boyunca Karagöz zamanımıza kadar yaşayarak gelmiştir. Karagözden sonra da en önemli halk tiyatrosu «Orta Oyunu»dur. Bu oyun tarzı Karagözden bir çok prensipler, esas, benzetme ve materyel olarak geldiğinden buna «Canlı Karagöz» diyenler de olmuştur.

Gerçekten de Orta Oyunu, Karagözdeki cansız suretlerin, insan san'atçılar yönünden dramatize edilerek bir nevi oynanmasından ibarettir. Çoğunlukla piyes ve konularda bile büyük benzeyişler vardır.

Nasreddin Hoca'nın etkilerine Orta Oyunda olduğu gibi benzetme, güldürü, fıkra yönünden Karagözde de rastlanılabilir. Materyel, konu, eser olarak Karagöz ve Orta Oyunu daima klâsik ve belirli konuları işler her iki göstermelik san'at yapılarında da ancak Nasreddin Hoca'nın fıkra, güldürü, hiciv ve meselleri, san'at yapmadaki tuluat esnasında sık sık izlenebilir.

Bize göre, Türk tuluat güldürü tiyatrosunun doğuşu çok eski olmakla beraber Türklerin Anadolu'ya yerleşmelerinden bu yana gerçekçi ve memleketçi olarak tarihsel millî başlangıcı, Nasreddin Hoca'nın yaşantısı iledir.

Her beşeri toplumsal birlik ve ünite Nasreddin Hoca'ya ait fıkra, hikâyelerin söylentisi, aktarılması bir çeşit tek aktörlü temsil halinde, çeşitli kişileri sözleri ile temsil etme ve her defasında rol değiştirmek ve kişilikten kişiliğe geçmek sureti ile temsil edilmesi, millî öz Türk tuluat tiyatrosudur.

Gelecekteki Millî Türk tiyatrosunun komedi türleri içindeki nisbeten mantığı olmayan, hedefi güldürmekten ibaret ve karma karışık olaylarla dolu Vodvil (Vaudville)lerine Nasreddin Hoca'nın fıkra ve hikâyeleri öz Türk örnekleri teşkil edebilir.

Alay komedisi (Comedie Burlesque)ndeki hafif zarif, şakalar ve seyirciye güldürücü nitelikte sunulan ağır ve fazla karışık olmayan sade komedilere benzer konular Nasreddin Hoca'nın yaşantısı ve söylentisinde çoktur.

Hafif Komedi (Comedie Légère) lerdeki daha çok hisse yer ayıran çok hafif komedili türlerdeki konular için Nasreddin Hoca az imkân sağlar, çünkü Nasreddin Hoca daha

çok fikir ve düşünceye yer vermiştir. Aynı görüş Comedie Sentimentale dediğimiz his komedileri için de varittir. Bu tarz komedilerde ekseriya aşk hakimdir. Konuşmalarda şiir gibi söyleşi vardır. Göz yaşartması, duygulandırma ve güldürmede his karışımı ortaya çıkar.

Seciye komedisi (Comedie Moeurs) insan huy ve tutkularını ve bu kişilerin olaylar ile bağlarına gelenleri gösterir. Bu insanlar her devirde vardır. ve aynıdır. Gerçekten aynı insanlar, olayları tekrar eder durur. Bu piyeslerde açık bir ders ve öğüt alma vardır. İşte bu gibi Türk komedilerinde Nasreddin Hoca'nın etkilerine rastlamak kabildir. Geleceğin Türk Tiyatrosu komedi türleri içinde Hoca, bu çeşnide zenginlik sağlar.

Âdat komedisi olan, temsilsiz, boş, manasız, yanlış ve zararlı örf ve adet ve an'anelerle alay eden gerçekçi, tarihsel, toplumsal olan etnografik, folklorik ve harsi nitelikteki Türk komedisi çeşnilerinde Nasreddin Hoca'nın düşüncesi ve tutumuna çok rastlanmaktadır.

Geleceğin Öz Türk millî komedi türleri içinde belki en çok bu kısmın ele alınarak işlenebilmesinde konuların büyük güç ve imkânları vardır denebilir.

Nasreddin Hoca ve çeşitli imkân kaynakları içinde ele alınabilecek diğer iki komedi türü (Haute Comédie) denen şekil ve olayları yönünden yükseklik gösteren komedi ve (Grottesque) dediğimiz bir fikir etrafında fazla alay elde etmek için büyütülmüş olayların bir ara-

da toplanması halinde ortaya çıkan şekildir. Bu son komedi çeşnisinde olay birliğinden çok fikir birliği vardır. (7)

Grottesque'ler için Nasreddin Hoca daha büyük imkân sağlayabilen varlıktır.

Nasreddin Hoca'dan bu yana ve çağlar boyunca Türk Tiyatrosunda onun adına oyunlar yazılmış (8) ve oynanmıştır.

1926/1927 tiyatro mevsiminde Darülbeyazın repertuarı arasında olan Sadrettin Celal'in eseri «Hocanın Eşeği» adlı komedi oynanmıştır. (9)

Çağımızdaki tiyatro yazar ve kompozitörlerimize düşen diğer bir ödev de üniversal nitelikte olan Nasreddin Hoca'mızın gücüne yakışır eşit değerde piyesler, komediler yazmaları ve operet, hattâ opera, bestelemeleridir. Bu arada özellikle Opera-Comique ve operetler için Hoca güçlü ve elverişli kaynaktır.

Örneğin, Nalyan efendinin kaleme alarak konusunu yazdığı ve Fasulyacıyan'ın bestelediği «Leblebici Horhor» opereti Nasreddin Hoca'nın ruh ve anlamını taşır. Bu mana ve niteliğini, yazılması ve bestelenmesinden bu yana hiç kaybetmemiştir. Operetteki Leblebici Horhor, Nasreddin Hoca'nın ölmez bir sembolüdür.

Türk güldürüsünün sembolü olan Hoca'nın eşeğine ters binmiş komik bir heykeli'nin de ünlü ve önemli bir tiyatromuzun giriş veya önüne konulması büyük ve kadirşinas değerli ortaya koyacaktır.

BAKINIZ :

(1) —Bergson— Gülme, Komiğin Anlamı Üzerinde Deneme, Millî Eğitim Basımevi, 1945, İstanbul.

(2) —Fortunat Strowsky— Tiyatro ve Bizler-Millî Eğitim Basımevi, 1946, İstanbul.

(3) —Diderot— Aktörlük Hakkında Aykırı Düşünceler-Paradoxe Sur le Comédien-Maarif Matbaası, 1943, İstanbul.

(4) —İsmayil Hakkı Baltacıoğlu— Tiyatro-Sebat Basımevi, İstanbul 1941.

(5) —Süleyman ARISOY— Nasreddin Hoca'nın Kişiliği ve Felsefesi-İlgaz, Aylık Fikir San'at ve Eğitim Dergisi-Yıl : 3. No : 35, Ağustos 1964 Ankara.

(6) —Enver Behnan Şapolyo— Karagözün Tarihi-Türkiye Yayınevi, Ahmet Sait Matbaası, İstanbul.

(7) M. Kemal Küçük— Tiyatro - Devlet

BAKIRKÖY HALKEVİ VE ROBERT KOLEJ FOLKLOR KULÜBÜ HALK DANSLARI TOPLULUKLARININ BAŞARILARI

Geçen ay içinde Bakırköy Halkevi Halk Dansları Topuluğu İsveç ve Almanya'da muhtelif şenliklere katılmış, değişik ve çeşitli oyunlarla büyük bir ilgi ve takdir toplamıştır.

Robert Kolej Folklor Kulübü de İspanya'da düzenlenen Sen Sebastian Uluslararası I. Folklor Oyunları Festivali'ne katılmış, büyük başarı kazanmıştır. Topluluk daha sonra Fransa'da da gösterilere katıldıktan sonra yurdumuza dönmüştür.

T.F.A.

Karaman'da Yunus Emre İlahileri

Yazan : Özcan SEYHAN

Karaman, güzel ve insanı kendine çeken bir yayla.. Bu beldede yıllarca Tanrı aşkı ile yamp tutuşanların hakkı varmış. İşte Yunus Emre, bu ilham dolu topraklarda yetişmiş ve meyvelerini burada vermiştir. Onun gibi ne evliyalar gelip geçmiş bu dergâhtan ve nice Hak erenleri O'nun mezarına yüz sürüp aşkına yanmışlardır.

Evlîya Çelebi o devirde Larende'ye yani eski Karaman'a uğradığını neler gördüğünü seyahatnamesinin 9. cildinin 315. sayfasında bir bir anlatır ve şöyle der : «Keresteci Baba (Kirişçi Baba) Camiinde Yunus Emrem hazretleri merkadi, Türkçe tasavvufane ebyat, eş'ar, ilâhiyatı meşhuru âfaktır. Ve bunlardan maada nice bin kibar evliyauallahlar vardır. Ve binden müteceviz kibar evliyauallahların âsitanesine bu âsi yüzüm sürüp, ruhanîyetlerinden istîmâd talep ettik. Lâkin cümlesi tahrîr olursa Tabakat-ı Şa'ravi kadar bir mücelled kitap olup, seyahatimize mani olur.»

Ünlü gezginimizin yukardaki izlenimlerinden de anlaşılacağı üzere, Yunus'un kurduğu büyük bir okul var burada. Böylesine kitaplara sığmayacak ve büyük bir geziyi tamamen durduracak olan bu yerde çok şeylerin olduğu anlaşılıyor. Elbet orası Farsça, Arapça ve hatâ Yunanca gibi birkaç dil ile sofizm felsefesi ni iyi bilen büyük Yunus Emre'nin yeridir. O eşsiz dahi ki, bütün tarikatların üstüne çıkarak dünya hümanizmasına insanın en aziz bir varlık olduğunu da eklemiş ve böylece insanlık âlemine yeniden ideal bir hümanizma anlayışı getiren ilk Türk olmuştur. Şüphe yok ki, yaşadığı küçük bir çevreden bütün dünyaya insanlık sevgisini yayması O'nun engin dehasını gösterir. O, daima asıl meziyeti olan halka inmeyi bilmiş ve kullandığı dilde bile ebediliğin sırrına ermiştir.

Matbaası, İstanbul 1933

(7) —1. Adnan Çakmakçioğlu— Nasreddin Hoca, Okullar için küçük komedi 3 perde, Sivas, Kâmil Matbaası, 1951, 15. S., 14x20 cm.
2. İsmail Hakkı Sunat - Nasreddin Hoca, temsil, 3 perde, İstanbul, Özyürek Yayınevi, 1954 ve 1958, 46 S., 12x16,5 cm.

(9) —Refik Ahmet Sevengil— Yakın çağlarda Türk Tiyatrosu, - Kanaat Kütüphanesi, İstanbul, 1934.

İşte aşiret kocası mutasavvuf Yunus, yatığı yerde yıllardır hayranlarını kucağına çekmiş, gittikçe gözlerde büyümüş, gönüllerde yarıp tutuşmuştur.

Yunus'un uğruna binlerce evliyauallah yatar Karaman'da. Elbette Yunus'la birlikte büyük bir çığır açan bu kadar yarıların çevreye etkileri olmaz olur mu? Hem de öyle ki, Karaman'ın köylüsü kentlisi hocası ile birlikte yatan Yunus'un mezarını ve bir çok evliyauallahın mezarını isim isim, bir bir gösterirler. Hele Yunus'un şiirlerini çok iyi bilirler ve hiçbir yerde duyulmamış ilâhilerini içtenlikle söylerler. Kadınlar arasında yapılan misafirliklerde çokca Yunus'un ilâhileri söylenir, bundan sonsuz zevk duyarlar.

İlahilerin çoğunu 69 yaşındaki İbrahim Sürmeli'den dinledim. Bu Hak aşığı, Yunus Emre'nin ruhunu gözleri yaşlı ve Tanrı duygusu içinde dile getirdi. Sanki Yunus'un бүtünüğü onda yaşıyor gibiydi. Keşke İbrahim Sürmeli'den «Sarı çiçek» ilâhisini dinlemek herkese kismet olsa.

İnsan, ilâhileri kendinden geçercesine dinledikçe Yunus'u gerçekten yaşıyor, o asil mistik deyişlerin artık bundan böyle ezgisiz okumasına gönlü razı olmaz hale geliyor. Onlar birbirlerinden ayrılmaz birer bütündür sanki. Öyle ki, Yunus, ilâhilerde bir duygu, bir sembol oluyor ve bir Yunus bin Yunustur tanrısal seslerde. «Benim adım dertli dolaplar, Sensin kerim sensin rahimler, Dosta gidelim dostlar, Şol cennetin ırmakları akar Allah deyular...» öylesine söylenir ki, ne biter ne tükenir ve insan denen varlık bu uhrevî duygular içinde sonsuzluğa gömülür gider...

Bu ilâhiler Türk müziğinin mistik faslına en güzel birer örnek oldukları kadar folklorik değerleri de vardır. Çünkü, onlar 13 ile 14. yüzyıllardan bu yana o zamanın saf halk müziği ruhu ve zevki içinde yaratılmıştır. Elbette ilâhilerde eski Türk halk müziği geleneğinden kalıntılar olacak. Sanki bilir gibi bundan 700 yıl önce Türk halk müziğinin en saf şeklini teype almış bu toplum. Folklorik yönden öylesine saf ritmik ve melodik unsurlar var. Bunlar birer tarihî andacımız oldukları kadar Türk müziği biliminin karanlık noktalarına ışık tutabilecek niteliktedirler.

Başında Hasır Yakan Şâhver Hanım

Yazan : Reşad Ekrem KOÇU

Şâhver Hanımın kayığa binip başında hasır yaktığının temsili resmi

1835 ile 1845 arasında yazıldığını tahmin ettiğim bir mecmuadan, zamanında dillere destan olmuş bir aşk macerasını, evvelâ o eski şirin yazıya hiç dokunmadan aynen nakledeyim :

«Ey her biri bir şekerlebin üftâdevü mecbûru kalenderan birâderlerimize râvî sâdik beyandır ki Yüzbaşı Zehrimâr Ali Ağa Külhanbeyi Pirûze Davud Beyi Gedikpaşa Hamamı külhanında derdest idüb Hünkâr huzuruna varub ol zeberdest oğlana sormuşlar ki sen bu hanımı tahtı nikâhına helâlinden alır mısın demişler. Meclisin heybetinden oğlannın dili tutulup sükût ikrardır demişler ve Tavşantaşlı Şâhver Hanım haremi hümayunda olmakla Dârüssaadetüşşerife Ağası hazretleri vekili olup hemen akdi nikâh ile Külhanbeyi Davud Beye Sömbeki Adası Voyvodahğı ihsan ve oğlan dahi Şâhver Hanımı alup ol cezireye revan oldu.

Didiler Kırklar çıkıp târihin
«Külhanbeyi aldı Şâhver»

1294 — 40 — 1254 1838»

Eski tarih terimlerini, deyimlerini bilme-yenlere ve yüzyıl kadar önceki dili anlayamayanlara ashında anlatılıp bitmiş olan bu aşk

macerasını şirinliğini bozmadan açmaya çalışacağım.

Adli (Adâletli) unvanını almış İkinci Sultan Mahmud zamanında Pirûze Davud adında pek yakışıklı bir külhanbeyi vardır. Burada geçen külhanbeyi tâbiri zamanımızdaki anlamından tamamen ayrıdır. O devirdeki külhanbeylik, kendilerine mahsus teşkilâtı, nizamları, töreleri, dilleri (argoları) ve tekkeleri olan bir hâneberduşlar, serseriler, apaşlar tarikatı hâlinedir. Çok eskiden yaşamış Layhar adında bir kalenderî pîr bildikleri için bu tarikata Layhariye ismi de verilebilir. 1683 Viyana Muhasarası bozgunundan sonra İstanbul'da kurulmuştur, tekkeleri de büyük çarşı hamamlarının külhanları, asıl merkezleri de Gedikpaşa Hamamının külhanı, külhan odaları idi. Muhayyile sınırının dışında âlemleri ve vak'alar ve meşhur simaları ile pek câzib bir konu, hatâ bir film konusudur. İşte o süflî gürûha mensub yalın ayaklı Pirûze Davud Bey uzun boylu ve esmer, kaşlarını gözlerini meşhur ressam Bihzad'a yaptırmış gibi dilber, kara kaplan gibi haydud delikanlıdır. Tavşantaşında oturan güzel Şâhver Hanım, sürme rastık kullanmaz, kirpiklerinin ve kaşlarının karası kudrettendir, gönlünü bu külhanbeyine kaptırır,

ve itlik şânından kendini naza çeken oğlanın aşkı ile deliye dönen Şâhver de ırz ve namus kaygusunu atıp bir gün bir kayığa biner, (manzumede kayık faslı yoktur ama usûl budur) ve bir sahil sarayda pencereden denizi seyrederken pâdişahın önünde başında hasır yakar.

Başta hasır yakmak şudur : Büyük derdleri olanlar derman umdukları bütün kapuların kapandığını görünce son ümidlerini pâdişahın merhametine bağlarlar. Fakat pâdişah huzuruna girmek çok zordur. Kestirme yol olarak onun bir sahil saraya çıkması ve orada bir pencere önünde oturması gözlenir. Hemen bir kayığa binilir, başa da bir hasır parçası konularak ucundan tutuşturulur, buna «Hasır İstidasi, Dilekçesi» de derlerdi, «Yandım ! Yanyorum !...» demekti.

Şâhver Hanım da aynı yola başvurmuş, aşk cinneti ile utancını atarak Sultan Mahmud'a bir serseriye sevdiğini arz etmiş, pâdişah da Şâhver'e acımış, serseri oğlan hemen aranmış, bulunmuş ve sarayda kıyılan nikâh ile Şâhver, yalın ayaklı vahşi Davud Beyine helâlinden kavuşmuş.

Şurasını bilhassa ehemmiyetle kaydetmek isterim, başında hasır yakan Şâhver Hanımın pervâsız cılgınlığı pâdişahı gazaba da getirebilirdi, bellidir ki Şâhver de bir âfeti devrandır.

Külhanbeyine yalnız güzel ve kibar bir kız değil, Sömbeki Adası Voyvodalıği da verilmiş; Voyvodalık bir çeşit ağalıktır.

VASFI PİRÜZE DAVUD

Lala ulu baskısından âzâde
Pirûze lâkabı kendi beyzâde
İsmi şerifidir Davud oîşâhın
Çekdirmişdir ebrûlerin Bihzâde
Ayağın öpmeğe bin altın benden
Hüsün pazarında çiksa mezâde

TASVİRİ HANIM

Cevizli konaktır Tavşantaşında
Çeşme karşısında yokuş başında
Cumbada ol nigâr tâzeden tâze
Ne sürme ne rastık kirpik kaşında
Şâhver Hanım dirler ol yosma güle
Aklı dâim şehbaz er oynaşında

AHVÂLİ HANIM

İşte Kerem Aslı Şirinle Ferhad
Misâli halleri gün günden berbad

Aşk ateşi sarmış saçak çatıyı
Göklere dayanmış âh ile feryad
Pirûze Davud Bey külheni çapkın
Naza çeker kendin ol kaddi şemşâd

AHVÂLİ PÜSER

Cezâyir kesimli dalfesli levend
Pırpırılar şâhi servi sebülend
Baldırı çıplaktır topuklu civan
Siyeh çerde peleng şakii derbend
İnce belde kuşak serinde zülfü
Nigâhında gamze üç türlü kemend

ŞİDDETİ İŞTİYAKI HANIM

Ferâce yaşmağın sıyırdı attı
Didiler Şâhverim aklın oynattı
Ol külhani kopuk oğlan yolunda
İrz u nâmusunu bir pula sattı
Tâze avret hasır yakdı başında
Hünkâr huzurunda derdin anlattı

MEDHÜ SENÂYİ PÂDİŞAH

Hilâfet tahtının muciz beyânı
Gazâ meydanının sâhib kirânı
Han Mahmûdî Adlî ol nâmı pâki
Yek nazarda ider simü zer hâki
Gûş idüp Şâhverin âhü feryâdın
Arşe nakşeyledi adl ile adın

HAYVANLA İLGİLİ FOLKLOR ÇALIŞMALARI YAPANLARA

Bulunduğu yerlerde halkın hayvanla ilgili gereç, gelenek, göreneklere ile uygulamakta oldukları hayvan yetiştiriciliği ve hayvan hastalıkları üzerindeki metod ve bilgileri tesbitle bilim dünyasına ulaştırmak isteyenler, bunları yayımlanmak üzere dergimize veya bu konuda bir eser hazırlamakta bulunan Ankara Ün. Veteriner Fakültesi Veteriner Tarihi ve Deontoloji Kürsüsü Asistanı Ferruh Dinçer'e gönderirlerse, bunlardan kaynak gösterilerek faydalanılacaktır.

Yazar, okuyucu ve ilgililerden yardimlarimi rica ederiz. T.F.A.

Zahman Kelimesi Üzerine Bir Araştırma

Yazan : Cahit ÖZTELLİ

Türk Dil Kurumu'nun, dilimizin zengin haznelerinden yararlanarak yeni bir Türk Sözlüğü meydana getirmek için nasıl çalıştığını biliyoruz. Bir yandan halk ağzından kelimeler toplanırken, öteyandan eski yazma kitaplar taranıyor. Yüzlerce, binlerce unutulmuş ya da aydının malı olmaktan çıkmış kelimeler yeniden dilimize katılıyor. Beş on yıl içinde, şimdiye dek yapılmamış Büyük Türk Sözlüğü bu yolda basılmış olacak.

Ama biz kendi hesabımıza yine de böyle bir sözlük kitabının eksiksiz çıkacağına inanmıyoruz. Çünkü, Anadolu halkının dili öyle bir haznedir ki, unutulmuş sanılan ve en eski metinlerde görülen binlerce kelime bugün yaşamaktadır. Bazı kelimelerimiz de var ki, artık yalnız başlarına kullanılmıyor. Bir atasözü, bir deyim ya da bir benzetme içinde yer alıyor. Örnek olarak Derleme Dergisi'nde bulunmayan bir kelime vereyim : Ulus. Bugün artık bu kelime söz arasında yalnız başına kullanılmıyor. D. Dergisi'nde bulunmayışı da bunu ispat eder. Ama şöyle bir benzetme içinde yaşıyor : Ulus gibi kalabalık... Yine «İl var, ulus var», «Kurt ulus'undan gördüğünü işler» gibi atasözlerinde yaşamakta...

Yine, mezar anlamına gelen ve pek eski bir kelime olan Sin Zile'de yalnız başına kullanılmayıp bir sövme sözü içinde kullanılır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz sözlü ve yazılı kaynaklardan başka tüm den halkın malı olan Halk Edebiyatını unutmamak gerek. Halk şiiri ve saz şairleri üzerine çalışırken, sözlüklerde ve halk ağzında raslayamadığımız birçok Türkçe sözlere takılırız. Bunlardan biri, yani Zahman sözü üzerinde durmak istiyorum. Hiçbir kitapta bulunmayan bu kelimeyi yine yazılı olarak cönklerde saz şairlerinin şiirlerinde buluyoruz.

İlk bakışta yabancı bir dilden gelmiş gibi görünen bu kelime Arap ve Fars dillerinde yoktur. Halktan derlenen Bamsı Beyrek hikâyesinde Beyrek Beyrut kalesinden kervançıya şöyle seslenir :

Dinle imdi ey bezirgân zârımı
Ben de unuttum Zahman ile yârımı
Görmedin mi anam ile yârımı
Amanın bir haber verin hocalar 1

Daha sonra Beyrek Keloğlan'a şöyle dert yanıyor :

Çıkarım bakarım zahman'ım irak 2
Hatırıma gelir cuş eder yürek
Bu beytin şu şekli de vardır :
Çıkarım bakarım memleketim irak 3
Hatıra geldikçe cuş eyler yürek

Görülüyor ki bu şiirlerde Zahman «memleket, yurt, vatan» anlamına geliyor. Yalnız unutulmamalıdır ki bu metinler «Dede Korkut» kitabından çok sonra, geçen yüzyılda, sözlü geleneklerin zayıfladığı sıralarda halk ağzından, söylendiği gibi yazmalara geçmiştir.

Yine halk hikâyelerinden «Kerem ile Aslı»da Kerem gönülüne seslenirken :

Zahman'ından şaşırıyım
Karlı dağlar aşırıyım
Gurbetliğe düşüreyim
Çektireyim gönül seni 4

der. Bu dördünlüğün son basma «Kerem ile Aslı» kitaplarında şu biçimi aldığı görülür :

Yüce dağdan aşırıyım
Vatanımdan şaşırıyım
Gurbet ile düşüreyim
Ağlatayım gönül seni 5

Aynı dördünlüğü h. 1266 tarihli bir yazmada şöyle buluyoruz :

Yüce dağlardan aşırıdım
Vatanım, yolum şaşırıdım
Çöl ovalara düşürdüm
Ağlatayım gönül seni 6

Görülüyor ki aynı şiirdeki Zahman onyedinci yüzyıldan sonra yerini «vatan»a bırakmıştır. Halk hikâyelerinden son bir örneği Koroğlu'ndan vereyim :

Giderim benim yolumdur
Zahman'ım benim ilimdir
Koroğlu senin kulundur
Ayvaz mey doldur, mey doldur 7

Burada Koroğlu «zahman»ın anlamını açıkça bildiriyor. Demek ki, Zahman «il»dir. Yani «yurt, memleket, vatan»dır.

Saz şairlerinde de zahman'a sık sık raslamıyor. Bulduğumuz örnekler hep XVII. yüzyıl aşıklarından. Öyle anlaşılıyor ki, bu yüzyıldan sonra artık zahman yerini başkala-

ına bırakmıştır.

Geçti gurbette günüm, zahmanım andım
ağladım

Derdime em bulmadım, Lokman'ım andım
ağladım

Can ü dil arzular oldu yârimi, yâranımı
Vâsıl olmaklığa yok imkânım, andım

ağladım
(Aşık Ömer) 8

Koç yiğide güzel sevmek ar mıdır
Zahmanından dönen yiğit er midir
Senden dilber yavru dahi var mıdır
Diyemem de eğlenem belki gelmeyem
(Kul Mustafa) 9

Evvel baştan methedelim
Sevdiğim frenk güzeli
Zahmanımız terkedelim
Sevdiğim frenk güzeli
(Karacaoğlan) 10

Bende demir bentler vardır sökülmez
Bunda koç yiğidin kadri bilinmez
Çıkarım bakarım zahman görünmez
Kal indi vatanım Suvaz illeri
(Kul Mehmet) 11

Çakarım bakarım zahman görünmez
Yüce dağlar başı duman görünür
Çark çevrilir, gelir geçer bilinmez
Bu da acaip bir zaman görünür
(Kâtibi) 12

Giderim şu yerde durmazım derdim
Akıbet zahmanın terkinini verdim
Bülbülün ötüşün ben anda gördüm
Güllere düşürdün gönül sen beni
(Kuloğlu) 13

Yiyip içip gideriz sahralara....
Aşkına dağlara düştük târik-i zahman
(Kara Feyzi) 14

Bir iken bin eyledim derdimi
Yaradan'dan istemişem yardımı
Terk eyledim zahmanımı, yurdumu
Neyleyem beğenmezem gönülümü 15

Bütün şu örnekler gösteriyor ki «Zahman» sözü, doğup büyüyen yer, yurt, vatan, memleket anlamlarına gelmektedir. Kelime Türkçedir. Yaban bir dilden bozma değildir. Farsça «zahman» (yara), Arapça «zahman» (sazlara vurma aracı, mızrap) gibi sözlerle yakınlık kurmaya da imkân yoktur. Yukarıda da söylediğimiz gibi çokluk XVII. yüzyıl yazmalarında (son örnek XV. yüzyıl) rasladığımız Zahman, daha sonları halkın kullandığı «sıla»nın tam karşılığıdır.

Acaba bugünkü konuşma dilinde de zahman yaşıyor mu? Belki... Anadolu ağzlarından derlenen Söz Derleme Dergisinde göremiyoruz. Belki derleyicilerin dikkatine çarpmıştır. Dil Kurumu üyelerinden bir arkadaş bugün de yaşadığını söyledi ise de kendisini bir daha görüp yerini iyice soruşturamadım.

Unutulmuş olan bu Türkçe sözlü dikcilerimizin önüne koyarken tekrar edelim ki halk edebiyatımızda daha buna benzer unutulmuş sözler bulmak olağandır. Saz şairlerinin de şiirlerini bir de bu bakımdan incelemek yerinde olur.

1. Bendeki bir yazmada Bay Böyrek hikâyesine ait birçok şiirler arasında.

2. Pertev Nâili Boratav, Bey Böyrek hikâyesine ait metinler, Ankara 1939. Sf. 41.

3. Aynı eser (sf. 27). Burada, metinlerin iki yazmadan karşılaştırılması yapılmış. Birinci yazma İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Edebiyat kısmı No. 239. İkinci yazma Türk Dil Kurumu Kitaplığı No. 1359 - 6028.

4. Süleymaniye Kütüphanesi No. 3397 (17. Yz. da yazılmış cönk.)

5. Kerem ile Aslı, İstanbul Maarif Kitabevi, Sf. 88.

6. Şükrü Murat Elçin, Kerem ile Aslı Hikâyesi, Ankara 1949, Sf. 79.

7. İstanbul Belediye Şehir Kütüphanesi yazmalarından.

8. Aşık Ömer'in elinden çıktığını kuvvetle tahmin ettiğim bendeki büyük bir cönkte bulunan bu murabba, S. Nüzhet'in Aşık Ömer Divanında da vardır (No. 422). Fakat S. Nüzhet Zahman'ın anlamını bilmediği için olacak kelimeyi Rahman, Lokman'ı da Nu'man şeklinde okumuştur.

9. Hasan Eren, Türk Saz şairleri Hakkında Araştırmalar, Ankara 1952, Sf. 41.

10. Aynı eser, aynı sayfa.

11. Aynı eser. Burada «çıkarmı bakarım» sözleri Beyrek'in sözlerine çok benzemektedir. Hasan Eren burada Namdar Rahmi Karata'yın Sivas kelimesini yanlış okuduğuna işaret etmiş. Bu yanlışlık, halk söyleyişi olan Suvaz'ın yazmaya o söylenişle geçmiş olmasındandır. Doğrusu bizim yazdığımız gibidir.

12. Aynı yerde. Birinci mısra Kul Mehmet'ininki ile aynıdır. Demek, bu söyleyiş bir deyim niteliğindedir. Şairler gurbette yüksek

Burdur Türküleri

Yazan : Şener YÜCE

Burdur dolaylarının hayata karşı iyimser, içi dışı bir, acılara göğüs germeyi bildiği kadar yerli yerince güllüp eğlenmeyi, çalıp söylemeyi de bilen insanları samimi duygularını mâniler, türküler ve yakımlarla dile getirmişlerdir.

Eski gelenek ve göreneklere göre yapılan bir düğüne gidiniz. Delikanlıların genç kızların oyunlarına, eğlencelerine katılıңыз. Orada bütün duygular, türkülerle, mânilerle, yakımlarla anlatılır. Onlarla gülünür, hatta kına gecesinde gelin türküsü söylenerek anlatılır. Bu caka kazasında gelin ağlatma türküsü :

Anası anası gızın anası
Ana ben gedirin nahil dayanasın
Dayısı dayısı gızın dayısı
Dayı ben gedirin nahil dayanasın

Emmizin önu payam dalıdır
Yel estikce gollarını dağıtır
Ben gedirin sizleri kimler avıdır
Ben gedirin avidanlar avıtsın

Çekiverin atımı binek daşına
Gollarım gavişmanı eğer kaşına
Böyük dayım garışmasın işime
Güççük dayım dutsun atın başını

Merdimenden ayak ayak indirin
Dutun gollarımdan ata bindirin
Yerenlerim sizlere emanat
Anam babam ağlarısı dindirin

Davılcılar dam ardına dolaştı
Düğüncüler guzu gibi meleşti
Evedi etme gadın anam babam davılı
Şindi gurbetten gardaşım yetiştı

Evimizin önu bir dönüm havlı
Havlinin içinde gır atım bağı

bir yere çıkarak uzaklara bakıyor, zahman'larını arıyorlar.

13. Aynı yerde.

14. Şairin bendeki cöngünden. Kara Feyzi on yedinci yüzyılda yaşamış olup Silifkeli dir.

15. Fuat Köprülü, XVI. asır sonuna kadar Saz Şairleri, Sf. 12. On beşinci yüzyıla ait olan bu metni Fransızca metinden Köprülü, Zahman'ın anlamını bilmediği için «zemin» şeklinde düzeltmiştir.

Saliverin gır atımı kişnesin
Merhem vurun yarelerim işlesin
Ben gedersem anam evde nişlesin

Oturdum da kalkamadım yerimden
Ayaz aldım bedenimden belimden
Kalk uç derler kanadım yok golum yok
Yapış deller yapışacak dalım yok
Tefenni ilçesinde kına gecesinde kız tarafından şu türküsü söylenir :

Evimizin önu karanfil ocak
Saçımı çözdüler oldu bir kucak
El evinden kına gelip yakılacak

Saçlarım sarıdır kına istemez
Gözlerim sürmeli sürme istemez

Gelin olan genç kızların türküleri olur da delikanlıların olmaz mı? Delikanlılar düğün yerinde kurulan maşalamaların ışığı altında çevrenin bütün oyunlarını oynarlar. Sazlar çalınır, oyun havaları söylenir. Başta Burdur zeybeği olmak üzere çeşitli oyunlardan pek çoğunun türküleri vardır.

Bucak ilçesinde yapılan düğünlerde bazan yalnız oyunlarla yetinilmez, oyun da çıkarılır. Oyun çıkarmak, oyuna bir temsil karakteri vererek davul zurna veya saz önünde oynamaktır. Bunun için de oyun çıkaracak kimse kız, at, deve, ayı v.s. kıyafetlerden birine bürünerek oynar ki buna kız düzülme, ayı düzülme, v.s... de denir.

Aşağıya derliyebildiğim oyun havalarını alıyorum :

1 — BURDUR ZEYBEĞİ

Onikidir efeler aman şu Burdur'un
dermeni

Dermenciye efeler aman nasıl gönül
vermeli

Ya kendisi efeler aman ya kellesi gelmeli
Ay karanlık effem görünmüyor

izimiz
Üç kardeşlik effem kurban gitti
birimiz

Bir incecik efeler aman yol yol gidiyor
dermene

Oturmuşlar efeler aman çayır ile çimene
Hem çalarız efeler aman hem oynarız
kime ne

Al karanfil effem mor şişede islanır
Bir gün olur effem deli gönül uslanır

2 — KARINOM

Çok hareketli bir oyunu vardır. Ellere ka-
gık alınarak oynanır. Karinom oyununun tür-
küüsü, Burdur gençlerini peşlerine takan zevk
kadım iki kız kardeş üzerine yakılmıştır.

Köprünün altı yaldız
Karşıdan gelir baldız
Sen git kardeşin gelsin
Yatılmıyor yalnız

Karinom karinom
Kaymak mısın karinom
Karinom karinom
Oynak mısın karinom

Şu derenin boyuna
Kızlar vurdu koluma
Vurun beni öldürün
Güzellerin yoluna

Karinom karinom
Kaymak mısın karinom
Karinom karinom
Oynak mısın karinom

3 — SERENLER

Hayrandasın deli gönül hayranda off
Çikin kızlar güzel olur bayramda
Serenler serenler yüksek serenler
Ben gidiyorum mamur olsun viranlar off
Baş punardan sular içtim kanmadım off
Yedi yerimden kurşun aldım ölmedim off

4 — AVŞAR BEYLERİ

Adını sevdiğim Avşar beyleri
Sana bir vezirlik yakışıp duru
Topla dizgini de tanı kendini
Karşıdan düşmanlar bakışıp duru
Cavır kızı da ne bakarsın kaleden
At kendini kurtar beni beladan
Seni güzel beni çirkin yaratan
Ben de seni yaratanın kuluyum

Yayla yollarında yayılan kuzu
Yaktın yandırdın cavırın kızı
Onbir yaylanın da türlü nergisi
Öpsem al yanaktan ısırمام seni

5 — KABARDIÇ

Yaslanaydım kabardıçın pürüne pürüne
Dinleyeydim palazların ününe
Goyu mu olur kabardıçın kölgesi
Günden güne artar yarın sevdası
Ezelidir gappe dağlar ezeli
Güz gelince döker bağlar gazeli

6 — İLİMAN

İlimanım sulandı
Gene midem bulandı
Gırılısı kollarım
İnce bele dolandı
İliman dilim dilim
Ağırdı ince belim
Kaldır şeker billoru
Gurudu ağzım dilim

İlimanım çiçeğim
Bir yol verin geçeyim
O yar bana darılmış
Ağılar mı içeyim

Yalnız genç kızlar genç adamlar değil
analar babalar da türküler söyler. Örneğin
üzülen hasret çeken bir ana askere giden oğlu
için mektubuna şöyle yazdırır :

İbrişimden potininin bağları
Şimdi eridi yüreğimin yağları
Erzurum'un paşaları beyleri
Gönderin oğlumu göresim geldi.

Asker mektubunda bunu okuyan yetkili
kumandan dayanmamış onbeş - yirmi gün
izin vermiştir.

Üzülen hasret çeken yalnız ana mıdır ?
Bir başka yakımda gurbete giden ağabeyine
olan özlemine bir genç kız ne güzel anlatmak-
tadır :

Yaylacılar yaylasına göçtü mü
Ak koyunlar kuzusunu seçti mi
Yaylacılar burdan ağam geçti mi
Geçti ise arayalım bulalım
Gökte ise merdivenler kuralım

Koca dağ ardına bir giden olsa
Çamını pürünü budayan olsa
Ağamdan bir haber getiren olsa

Ala gözlü koyunu kurban ederdim
Üç günlük yolları bir gün ederdim

Burdur folkloru genel olarak Ege gelenek
ve atmosferini taşır. Buna rağmen Burdur ili-
nin, Bucak, Tefenni, Yeşilova, Gölhisar ve Ağ-
lasunun bir bütün olarak folklor unsurlarının
kendine öz bir havası olduğu da inkâr edile-
mez.

Bütün memleket türkülerimizdeki içtenlik
bu çevrenin türkülerinin de ortak özelliğidir.
Ayrıca halkın yaşayışına, inançlarına, gelenek
ve göreneklerine öz renkler, tabiatın taşıdığı
özelliklerle kaynaşmış, folklor ürünlerine ayrı
bir tat, başka bir çeşni getirmiştir.

Edirne ve Yöresi Halk Oyunları

Yazan : Sabahattin TÜRKÖĞLU

Folklor konusunda kültürlerin değişik böl-
gesel özellikler gösterdiği fakat bir kültürün
sürekli olarak doğduğu yerde kalmadığı bili-
nen bir gerçektir. Halk oyunlarımızda da bu
özelligi tam karşılığıyla görmemize karşın ba-
zen yan yana bulunan iki köyde bile ayrı du-
rumların varlığı bölgesel araştırma zorunlu-
ğunu gerektirir.

Trakya'da da durum böyledir. Genel ola-
rak bütün Trakya oyunları hareket, renk, me-
lodi ve şekil yönünden Anadoludan ayrılma-
sına karşın kendi aralarında benzerlik göste-
rirler. Ancak bu benzerlik kent kent, kasaba
kasaba, köy köy dahi bozulup bölgeselleşebi-
rir. Bazen aynı oyun değişik yerlerde değişik
şekillerde oynanır. İşte Edirne ve Yöresi halk
oyunlarını da bu açıdan incelemek gerekir.

Bu oyunların kendine özgeliğini ortaya çı-
karmak için ikinci bir sorun vardır. Bazı çev-
reler asıl Türk olan bazı boy ve kent adlarını
kullanarak «bu pomak oyunudur, bu Drama
oyunudur» diye bir kaç oyunu milli yönlerden
kabul etmek istememektedirler. Ancak daha
önce Türk toprakları olan bu bölgelerde oyun-
ların gerçek Türkler tarafından oynandığını
ve müziklerinin de gerçek Türk melodileri ol-
duğunu hatırlatmak gerekir. Hattâ şimdi batı
Yunanistan ve Bulgaristanda bazı Türk oyun-
larının oynanması övünç konusu olmalıdır.

Sonuç olarak gerçek şudur ki; Edirne ve
genellikle Trakya halk oyunlarının gerek Ana-
dolonun bölgesel oyunlarından ve gerekse ya-
bancı halk oyunlarından ayrılan kendine özge
yönleri inkâr edilemeyecek derecede açık ve
seçiktir.

EDİRNE VE YÖRESİ HALK OYUNLARININ
GENEL ÖZELLİKLERİ :

1 — Hemen hemen her oyunun «kaldır-
ma» denen hareketli bir sonu vardır. Bu kısım-
da figürler bazen - değişmese bile - çok canlı
bir şekildedir. Oynayanı da, seyredenini de coş-
turacak niteliktedir.

2 — Oyunlar elele veya eller tutuşmadan
oynanır. Bir çok oyunda kollar yukarı doğru
açılır, bu sırada el ve parmaklar düz bir şe-
kil alırlar. Parmak şıkırdatma çok az görü-
lür. Buna karşı el çırpma fazladır. Bu da hem
tempoyu pekiştirmek ve hem de hareket yö-
nünden ilginç bir figür olur.

3 — Oyunlar genellikle iki davul zurna ile
çalınır. Ancak zurnanın biri devamlı tek sesli
armonik bir accompagne yapar. Kızlar darbu-
ka ile çalıp söyleyerek oynarlar.

4 — Melodi ve usul yönünden Ege ve Ka-
radeniz bölgesel etkileri görülür. Ancak bu et-
kiler öz müzikle karıştırılarak tamamen de-
ğişik bir şekil almıştır. Bu husus oyunlarda da
kendini gösterir.

YAŞATMAK İÇİN ÇABA HARCADIĞIMIZ
EDİRNE YÖRESİ OYUNLARINDAN HALEN
EN ÇOK OYNANANLARI ŞUNLARDIR :

1 — Zigoş : Bu oyun Kırklareli Yöresin-
de daha değişik bir stilde oynanmaktadır. Edir-
ne Zigoşu figür sonlarındaki duraklama renk
ve hareketlilik yönünden daha ilginçtir. Kırk-
lareli Yöresi oyunlarının Alfabeti olarak tanı-
nan bu oyun Edirne'de de çok sevilen bir Trak-
ya oyunudur. El tutuşmadan ve karşılıklı oy-
nanır.

2 — Kabadayı : Özellikle «kaldırma» de-
nilen ikinci kısmının hareketliliği oyuna tam
bir Trakya karakteri kazandırmıştır. Kollar
omuza atılarak oynanır. Bazı bölümlerinde el
çarpma ve davul solosu kısımları vardır.

3 — Debreli Hasan : Bu oyun ağır oyun-
ların başında gelir. Müziğinde Serhat Türkü-
lerinin kahramanlık havası, figürlerinde ise
tam bir erkek vekarı okunur.

4 — İstanbul Kasabı : Adını İstanbuldan
alan bu Trakya oyunu Edirne'de çok hareket-
li oynanır. Özellikle ayaklardaki figürler ka-
badayı oyununu andırır.

5 — Patuşka : (Fatoş) Karşı karşıya oy-
nanan bir oyundur. Yalnız Kızlar ve karşılıklı
Erkek - Kız oynayabilir. Karşılıklı el çırpma-
ları vardır.

Diğer oyunlar :

6 — Aydın

7 — Hanım Ayşe (Özellikle kızlar oy-
nar).

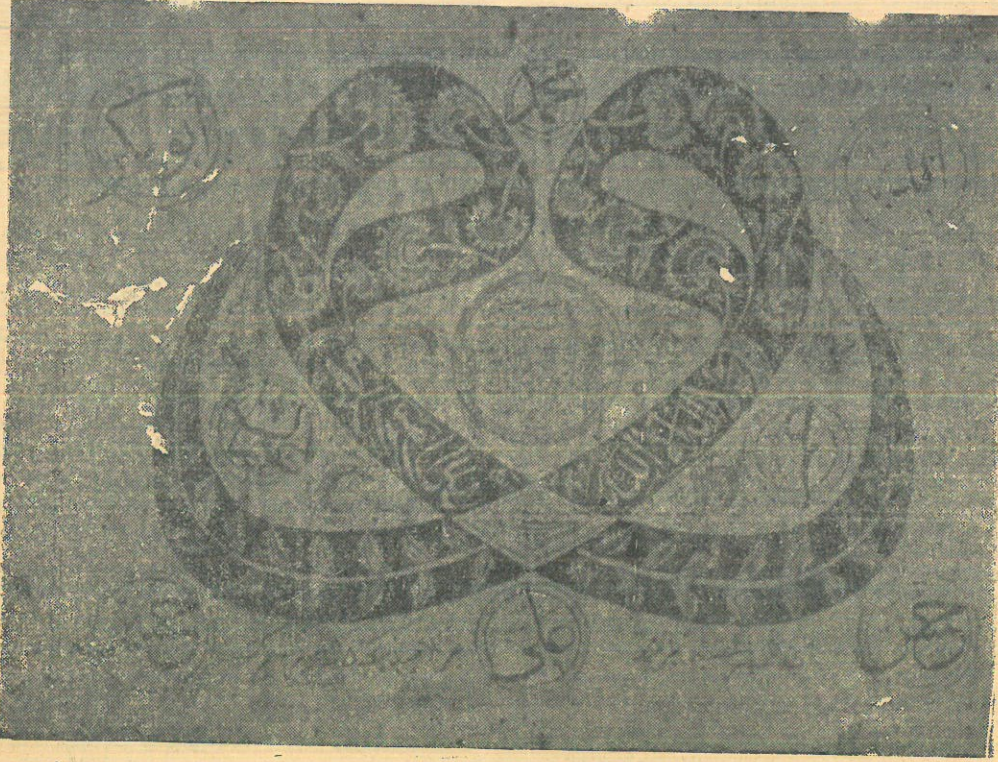
8 — Arzu ile Kanber.

9 — Üç ayak.

Bunlardan başka son zamanlarda
Çöpköy Yöresinde derlediğimiz Bölgesel iki
oyun (Atlama, Galamata) Özellikle kızlar
tarafından Darbuka ile şarkı söylenerek oy-
nanır.

Inanışlara Göre Resim Sanatında Çifte Vavlar

Yazan : Melik AKSEL

Çiçek ve yazı ile süslü bir çifte vav levhası (Türk - İslâm Müzesi)

«Çifte Vav»lar Türk sanatı ve folklorunun bugün için artık unutulmuş bir yanı sayılabilir. Eskiden çifte Hak, çifte kelimeitevhit çifte kelimeişahadet, çifte tûra, çifte minare, çifte kuş, çifte arslan gibi yazıdan düzenlenmiş resimler, semboller camilerde tekkelerde, dükkânlarda, hanlarda, evlerde, daha doğrusu her yerde karşımıza çıkar, bunlar dîni, millî özellikler taşırlardı. Öyle ki tûra deyince çokluk padişah tûraları akla gelirdi, halbuki bunun yanısıra besmele veya kelimeitevhitten tûralar yapıldığı gibi tarikatlarla ilgili tûralar da vardır.

Bizim burada üzerinde durmak istediğimiz sadece «çifte vav»lardır. Bunlar çağlarında dahi çözülmesi güç bir bilmece olmadan kurtulmamışlardır. Bu çifte harflerden pek seyrek olarak mihrablardan yanında çifte elifler bulunursa da, çifte vavlar Bursada Ulu camide,

Edirne'de eski camide mihrabın yanında heybetle göze çarpmakta, bunun dışında ibriklerde çeşmibülbüllerde, çinilerde, nakış ve resim olarak daha birçok yerlerde görülmektedirler.

Çifte motifler dizisinin kökünü müslümanlıktan önce eski Türk boyları sanatlarında aramak doğru olacaktır. Bu şekillerin insan, hayvan, bitki olarak yüz yüze, arka arkaya, yan yana dizildiklerini, daha sonraları çiniler, halılar, yemenilerde bunun etkilerini görmüş bulunuruz.

Bir vakitler Beyazıtta hattatlar çarşısında böyle levhalar yapıldığı gibi yine bu çifte vavların üst üste olanları da göze çarpardı ki çok defa alttaki büyük üstteki küçük olarak istiflenirdi.

Düşünülecek, üzerinde durulacak bir mesele de şudur : Acaba bu çifte vavlar bir süs,

bir motif olarak mı kullanılmış, yoksa özel bir mâna taşıdığından mı tekrarlanmıştır. Bazı harflere Kur'anda hurufimukattaa adı verilir. Bunlara Allahın isimlerinin baş harfleri diyenler de vardır.

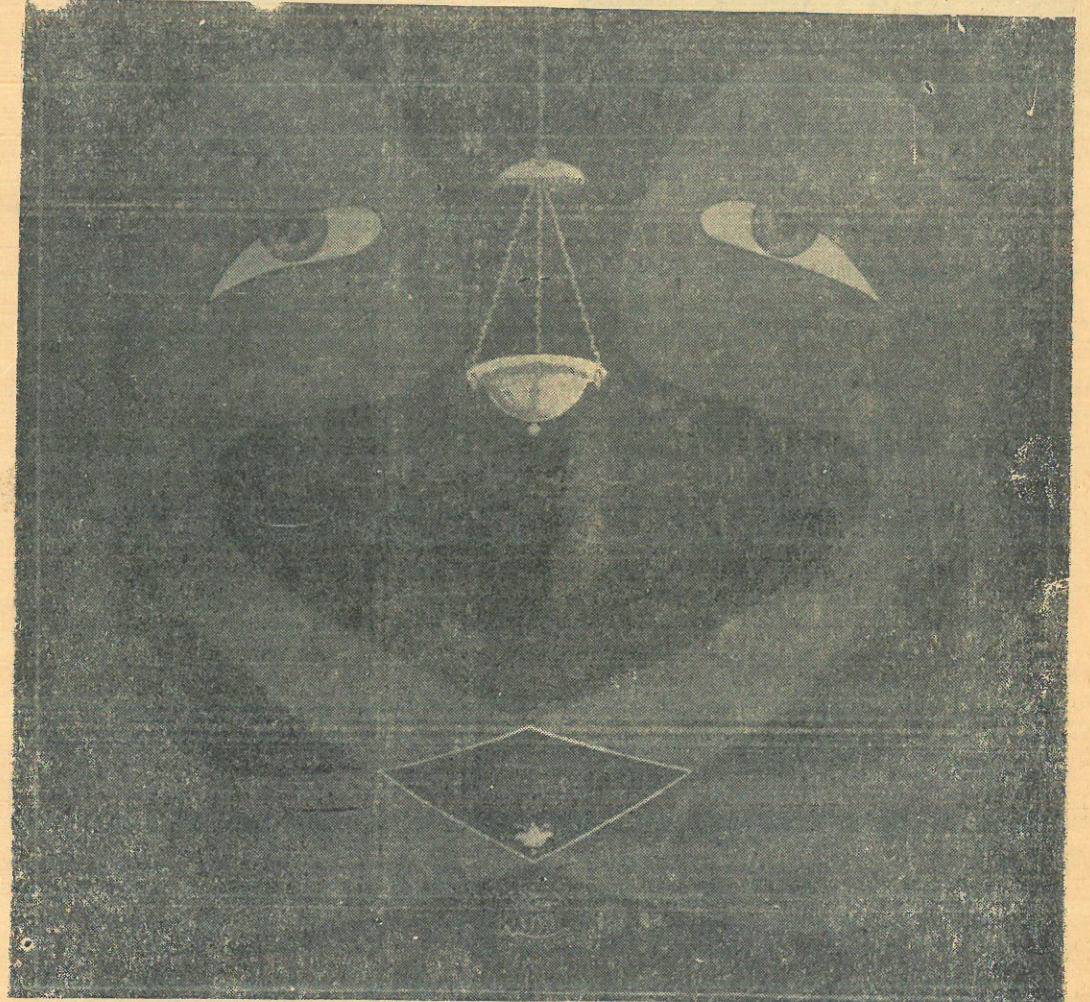
Şu halde sık sık görülen «vav» harfinin de bu misallere göre özel bir yeri olacağı hatıra gelir. Bu harf, kutsal yerlere ve eserlere konduğuna göre bunun manevi etkisinde kalacağı şüphesizdir.

Bazen vav harfleri müslümanlıkta kutsal bir renk olan yeşile boyanır, bazan içinde Kur'an'dan sureler, âyetler yer alır, bazan da bu çifte harfler insan yüzü gözü biçimine sokulur,

bu harfler içine çiçekler türlü meyvalar şekilleri sığdırılırdı..

Araplarda pek raslanmayan çifte vav şekillerine Türk eserlerinde sık sık her yerde raslanıyor, bu motifin tekkeden saraya kadar uzanmış, kalemle yapılmış, çinilerle meydana gelmiş birçok biçimlerini görmek mümkündür.

«Çifte vavlar» mürsel vav denen yuvarlak vav ile meydana getirildiği gibi, bunların duvarlarda sanatkârane şekilleri de dikkati çekerdi. Bir vakitler İstanbulun en meşhur çifte vavı, Mısır Çarşısının köprüye bakan kapısının içinde yer alırdı. Bu meşhur çifte vav son

Diğer bir çifte vav levhası (İst. Belediye Müzesi)

onarımlarında silinmiş, böylece Mısır Çarşısı'nın en önemli özelliği cahil bir onarmacı eliyle ortadan kalkmış, doğunun en büyük baharat, itriyat çarşısı ne yazık ki bugün o eski güzelliğinden pek çok şeyler kaybetmiştir.

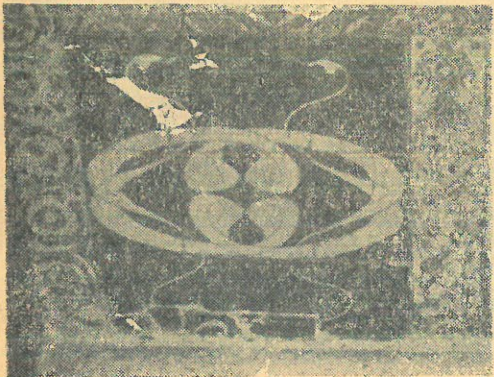
Eskiden birçok harflerin olduğu gibi vav-

Çifte ve dördü vav (Topkapı S. Müzesi)

ların da gözleri kırmızıya boyanırdı.. Bazen de buraya gerçek insan gözleri yapılırdı. İki gözlü «h» de olduğu gibi harfleri böyle insancıl bir halde görme, «süsleme düşüncesinden ileri gitmez» diyenler olduğu gibi, çifte vav'ın kutsal bir kandil ile bezenmesi, zaman zaman insan yüzüne benzemesi, bu harf içinde bir tanrı sembolününün gizlenmesi sırrını açıklar.

(Resim 1.) de görülen çifte vavda bütün kutsal isimler burada bu harfin çevresinde yer alır. Kelime-i şahadet ve yaprak motifleri ile bezenmiş bu çifte vav'ın altında şöyle bir yazı var : «Ketebehülfakir Hüseyin bin Mehmet min telamiz Abdülkâdir Şükrü sene 1233»

Bir dördü vav (Topkapı S. Müzesi)

Bismillâhirrahmânirrahim şeklindeki aye-te kısaca «besmele» dendiği, kısaltıldığı gibi Allah isminin de () şeklinde rik'a yazı ile yazıldığı malumdur. Ayrıca mektupların başında zarfların üstünde () nokta ile birlikte bir işaret, besmeleyi hatırlatırsa da bunun «Bedoh» olması ihtimali çoktur. Nereden geldiği bilinmeyen ve sık sık yazılarda görülen bu işaretin Müslümanlıkla ilgisi olmaması gerekirken eski yazıların bir çoğunda yer alır. Bu işaret, yani «Bedoh» işareti ulaştırmaya müekkel bir meleğin adıdır. Bu kelime arapça değildir. Şu halde gözümüz önüne serilen (vav) işaretleri Kuran'da görülen huruf-u mukattaa nasıl ulemaya göre Allahın isimlerinin

Eski bir okul duvarında çifte vav

ilk harfleri olarak kabul edilirse «vav» harfi de böylece «Vedut» isminin ilk harfi olabilir.

Burada (Resim : 2) de görülen çifte vav'a dikkat edilecek olunursa bir çok çifte vavlardan ayrı özellikler taşıdığı belli olur. Bu vavlar tasavvufi bir kılığa bürünmüşler, harflerin başlarında beliren gözler adetâ bir aralıktan bakan insan gözleri gibidir. İki vav arasında

Vavlardan meydana getirilen bir Amentü kayığı

beyaz kandil de eserin dini bir mâna taşıdığını açıklar. Levhamın sağında «ya müfettihülebvab» solunda «iftahlana hayrelbab» yazıları okunur. Daha doğrusu «Ey kapılar açıcı Allah, bize hayırlı kapıyı aç» duası yer alır. Bu şekilde yazılar eski dolap kapakları üzerinde görüldüğü gibi, kütüphane kapıları üzerinde de görüldü... Bu iki vav'ın birleştiği dörtken içinde «Hızır âleyhisselâm» diye bir yazı okunur, yine bu iki vav'ın ortasında şu kıta göze çarpar :

O! Resül-ü müctebâ hem rahmetellilâlemin
Bende medfundur deyu eflâke fahreyler
zemin
Merkadin edüp ziyâret dedi Cibrili Emin
Hâza cennan-ı Adnin fedhuluhâ Hâlidin

«İşte bunlar cennetlerdir, siz de buraya ebediyyen girin» mânasıyla son mısra biter.

Sofilere göre «vav» habibullah ile Vedud ismine mazhar olmuştur. Vav veciddir, vav vefadır, ebediyete, ikrar'a biata vefadır. Dervişteki vav da akraba, dostlara veda edüp Hak kelimesinden gayre itimat etmemektir. Vav zahire, batına, ahte vefaya delâlet eder, diye birçok kitaplarda türlü mânalara gelen tefsirler var.

Bu kıymetli eser İstanbul Belediye müzesindedir. Hayri adını taşır, tarihi 1271 dir.

Bu örneklerle vav'ın kutsal bir harf olduğu, bunun içine Yâsin veya Kur'an'dan su-

reler yazılmasından da belli olur.

Bu harfin levhalar halinde görülmesi cami duvarlarına, tekkelere konması bunun mücerret mânasının ne olduğu hakkındaki mühem bilgiler bu harfi daha da manevileştirir...

Çifte vav ebcelele hesabıyla 12 karşılığıdır. 12 ise 12 imama işaret sayıldığından bu harfin kutsallığı ile 12 imam arasında bir münasebet kurulabilir. Nitekim vav harfi ebcelele hesabına göre 6 rakkamı karşılığıdır, yan yana iki vav yan yana iki 6 rakamını yani 66'yı, dolayısıyla Allah İsmi Celilini belirtir. Allah adı diğer adları da nefsinde topladığından en büyük isimdir, denilir. Bazı mutasavvıflarca ismi Azam olduğu söylenir. Şu halde Allah ismi ebcelele harfine göre 66'dır, 66 defa de Allah adını anmak ta kalblere ferahlık getirir diye bir inanç var, şöyle ki Allah adının bir remzi sayılan çifte vav'ın tekrarlanması sebeplerinden biri de bu olabilir. Bu harfler kimi kere kutsal bir yerin adı yerine de geçirdi... (1)

Halk arasında da şöyle bir hikâye süylenebilir. Birgün Hafız Osman kayıkla Üsküdar'a giderken evinde para kesesini unuttuğu aklına gelir, hemen divitini çıkarıp oracıkta bir «vav» yazıp kayıkçıya uzatır ki bu yazı ona vereceği paradan çok üstündü... Asıl burada üzerinde durulması gereken bir nokta, başka bir harf olmayıp da «vav» harfinin bulunmasıdır. Bu hattat sanat gücünü pekâla diğer

harflerde de gösterebilirdi, diğer harfler için de vav gibi güzel harf bulunabilirdi.

Çoğu çifte vav olmakla beraber seyrek te olsa dörtlü hatta sekizli vav terkipleri de vardır. Nitekim bu türlü vavların insan yüzünü andıranları, çiçeklileri, içerisi Kuran'dan Surelerle dolmuşları, kandillerle süslenmişleri de bulunurdu. Bunların en güzel örnekleri Topkapı Sarayı Akağalar camiindedir, Çini üzerine yazılmışlardır. Kemankes Mustafa imzasını taşırlar ki tarihi 1062 dir (Resim : 3,4.)

Yalnız dini eserlerde değil, askerî eserlerde, teşkilatta çifte vavlar yeniçeri ortaları ve Nişan denilen orta alâmeti farikası arasında resimler bulunduğu gibi «çifte vav»lar da bulunurdu. Hatta vücutlarına bunlardan dövme yapanlar da bir hayli idi. Bu yolda bilgi edinmek isteyenler, R. E. Koçu'nun «Yeniçeriler» eserini görebilirler.

Eskiden mekteplerde, duvarlarda harita, resim bulunmazken çifte vavlar bulunurdu. Dershanelerin en görülen yerine konurdu. Buna güzel bir örnek Mehmed bin Receb'in Nevha-i Uşşak adlı eserinde yer alan çifte vavlardır. Burada görülen iki resimde de taşbaskısı iki ayrı çifte vav duvarda ihtiram mevkiindedir (Resim : 5).

Bu kitap edebi bir eserdir. Eski mektep hayatını, sahnelerini canlandırır. Acaip cinsi düşüncelerle dini düşünceler bir arada dile getirilmekle beraber çok hazin sahneler de bu eserde yer alır.

Bu levhalarda görülen çifte vavlar da bu geleneğin daha nerelere ulaştığını anlatma bakımından incelenmesi gereken konulardır.

Çifte vavların bazan camide bazan tekke, medresede, mektepte yerleşmeleri de bunun sadece ehli-sünnete ait bir işaret veya tarikatlara ait bir remiz olduğunda ısrara imkân vermez.

Vav rûmuzu bir çok şeylere işaret sayıldığı gibi bu harf edatı kasem de sayılır. Yemin edatı olduğu da şüphesizdir. Yani Allah hakkı için demektir.

Çifte vav'ın Hz. Peygamberin —itteku vaveyn— hadisinin baş harfleri olduğu rivayet edilir. Bu iki vavla başlayan kelimelerin, vâsîlik, velîlik olduğu sanılır, bunlardan çekinmeniz demektir. Halk arasında şöyle bir beyit tekrarlanır :

Ne vâsî ol ne vekil ol ne kefil
Bulmak istersen eğer kadricemil
Bu ise islâm dininin amacı olan yardım-

laşma gerçeğine aykırıdır. Bunu bu bakımdan incelersek Hadis-i sahih olduğundan şüpheye varırız.

Bir de yedi vavla belirtilen, bugün dahi birçok dükkânlarda, kahvelerde, evlerde görülen «Amentü gemisi» adı verilen bir «yazı resim» vardır ki yüce mevkilerde, yükseklerde görülür... Bu vav harfleriyle yapılan geminin başka bir anlam taşıyacağı muhakkaktır.

Daha doğrusu atıf vavı ile belirtilen islâm inanışlarının resim şekline girmiş olması bir tesadüf eseri değildir. Bu resim müminin Allaha ve onun meleklerine ve kitaplarına ve Peygamberlerine ve Ahiret gününe... İnanışının açıklanmasıdır. Bu kelimeler vavlarla birbirlerine bağlanınca vavlar bu Amentü gemisinde kâh insan, kâh kürek şeklinde yer alırlar. Bazen bu geminin sonunda bir bayrak bazan bir köşk görünür. Bu köşkte iman ve itikat sahibi müminin sahil-i selâmete erişme yolundadır.

(Resim : 6) Bu vavlar burada edatı atıf olduğu gibi bu «yazı-resme»de Amentü kayığı da denir. Burada uzun yedi vav da edatı vâsî'dir. Bu kayığın, yahut geminin türlü sanat şekillerini çağımızda yeni harflerden sonra da dükkânlarda esnaf kahvelerinde görmekdeyiz.

(1) Vavlı Cami, Edirne'de mülkiyeti satılan camilerden biridir «Edirne Tarihi ve Mimari Eserleri», hakkındaki makaleden (Türk Sanat Tarihi Araştırmaları.)

(Basın : 6723 — 103)

Düğün Adetleri :

Harput'ta Kına Geceleri

Yazan : İshak SUNGURUĞLU

Sizlere bundan tam yüz yıl evveline ait Harput - Elâzığ'ın zengin folklor parçalarından biri olan «Kına Geceleri» âlemlerini seyrettirmeğe çalışacağım.

KINA GECELERİ : Harput'un çok defa on - on beş gün devam eden muazzam düğünlerinin arasında Kına geceleri, ayrı bir hususiyet taşır. Kına geceleri, Düğün gününden bir gün evvel - Düğünün arefesinde yapılır. Oğlan evinde erkekler, kız evinde kadın misafirler bu gecelerde çalar, çağırır, oynar, eğlenirler. Bu dekor içinde güveği gezdirilmesi, hamama götürülmesi, kız evinde de gelinin ellerine kına konulması âdetleri vardır. Bu gecelere, evvelce düğüne davet edilmiş gençler ve orta yaşlılar serbest olarak gelebilir ve eğlencilere katılabilirler.

Misafirler, akşama doğru düğün evine gelince evvelâ hususi surette hazırlanmış olan sofralarda akşam yemeklerini yerler.

Düğün evinin kapısı önünde bu gece, diğer gecelere nisbetle daha çok kalabalık göze çarpar. İğne atılacak yer yoktur. Meş'âleler yanmış, ortalığı aydınlatırken, havaî fişekler de göklerde kavisler çizerek gökleri aydınlatır. Hülâsa öyle bir şehir âyin ki, tarifi mümkün değil!.. Davullar coşmuş. Zurnalar ortalığı çınlatır ve bu davulların önünde Halaylar tepilirken, misafirler de selâmlık odalarında incesaz takımlarının âhengi arasında yer, içer, neş'e ve samimiyetle sabahlara kadar eğlenirlerdi.

GÜVEĞİ GEZDİRME : Niha-yet muayyen saat gelince, düğün evlerinin odalarında, salonlarında, sofalarında bulunan bütün misafirler, önlerinde saz takımları olduğu halde kapının önüne inerler. Alay, şu suretle tertiplenir :

En önde Ehehici (1)

Sonra, beş on Meş'aleci ve aralarında Fişenkciler.

Kalkankılınççılar.. Davullar.. Zurnalar..

Bunları takiben, yine Meş'ale taşıyan beş on kişi.

İncesaz takımları.. Okuyucular ve niha-yet bunların arkasından öbek öbek misafirler.

Bir düğün havasıyla alay, yürüyüşe başlar.. Saz takımları çalarak ve güzel sesli oku-

yucular Maya, Hoyrat okuyarak coşkun bir halde yürüyüşe devam edilir. Alayın geçeceği cadde ve sokaklar, yol boyundaki evlerin pencere ve damları seyircilerle doludur.

★

Güveği ve Sağdıç, akşam yemeğinden sonra daha uzak mahallelerden birinde evvelden hazırlanmış bir dostun veya bir akrabasının evine, arkadaşları tarafından götürülerek orada geydirilir ve alaya intizar edilir.

Güveğiye, tepeden turnağa kadar yeni güveğilik elbiseleri giydirilmiştir. Şöyle ki, ayaklarında rugan kalospotinler.. Siyah veya lâcivert kumaştan elifi bir şalvar.. Üzerinde yine aynı kumaştan bir yelek.. Yeleğin üstünde boyundan geçirilmiş gümüş veya altın saat koronları, her iki taraftan sarkmakta.. ve bunların birinin ucuna takılmış altın saat, bele sarılı Acem şalvının arasında.. İçinde ipekli fabrika kumaşından bir yelek.. Yakadan pırl pırl gözükmede.. Sinek kaydıran bir tıraş.. Bıyıkların uçları yukarıya doğru hafif bükülmüş.. Başda dal fes.. Yanında aynı kılık kıyafette sağdıç olduğu halde hazır durumda alayın gelmesini bekliyorlar. Alay adım adım bu eve doğru yürümekte ve yaklaşmaktadır.

Alay, bu evin önüne yaklaşınca ellerinde itina ile taşıdıkları ipekli bir bohça ile iki kişinin bu eve girdikleri görülür. Güveğinin bulunduğu odaya girerler, yanlarında taşıdıkları bohçayı açar, içerisinden çıkan iki sırmalı ipek Abadan birisini güveğiye, diğerini de sağdıca giydirirler. Bu Abalar, oğlanın babası tarafından o gece için güveği ve sağdıca hediye olarak gönderilmiştir.

Aba giyiminden sonra sağdıç, güveğiye sağına alarak kolkola aşağıya inerler ve bütün misafirlerin önünde yerlerini alırlar. Alay yine aynı tertiple ve fakat bu sefer daha fazla neş'e ve coşkunlukla davul ve zurna sesleri ayyuka çıkarken saz takımlarının arasından yükselen Maya, Hoyrat sesleri bütün şehrin caddelerini doldurmakta ve misafirleri coşturmaktadır.

GÜVEĞİ HAMAMLARI : Bu minval üzere alay, evvelden sözleşilmiş olan herhangi bir hamamın önüne kadar gelinir ve hamama girilir. Misafirler, hamamın bu geniş

diş kısmında davulların önlerinde Halay tutarken, ince saz takımlarının önlerinde de çeşit çeşit oyunlar oynanır.. Düğüncüler, bu suretle eğlenirken güveği, sağdıç da iç hamama alınırlar.. Düğüncülerin hepsine birden soyunup yıkanmaları teklif edilir.. Arzu edenler de yıkanır.. Yıkandıktan sonra iç hamamdan çıkılır. Güveğiye, hususi köşelerinde evlerinden getirilmiş olan ipek bohçalardaki iç çamaşırları sağdıç tarafından giydirilir.. Elbiselerini de giydikten sonra güveği, gerek kendisine, gerekse misafirlere hizmet eden hamamcıya ve hamam işçilerine bol bol bahşişler dağıtarak hamamdan çıkılır ve düğün evinin yolu tutulur.

Alay daha neş'eli ve daha coşkundur. Havai fişenkerin birbiri ardından atılması, 'alayı düğün evine yaklaştığını müjdelere.. Düğün evinde bulunan diğer misafirlerin tümü birden alayı karşılamak üzere düğün evinin kapısı önüne çıkmışlardır.. Alayın düğün evine gelmesi ve güveğinin içeri alınması ânlarında, davullar, zurnalar, saz takımları daha hızlı çalar ve okuyucular, Mayaların ve Hoyratlarını en yüksek perdeden okurlarken bütün misafirler de güveği ile sağdıç önlerinde olduğu halde içeriye girmede devam ederler.. Herkes yerli yerine oturmada, ortada geniş bir sahanın boş bırakıldığı göze çarpmaktadır.

ÇAYDAÇIRA ile Merasimin açılması: Güveği ile sağdıç yanyana ve kolkola önde.. Arkalarından gecede bulunan bütün gençler ellerinde mumlu tabaklar yanarak salonun veya sofanın ortasında bırakılan boş yere gelir sıralanırlar.. Saz takımı «Çaydaçıra» havasını çalmaya başlayınca gençlerden iki kişi ellerindeki mum tabaklarından ikisini güveğiye, ikisini de sağdıça vererek oyunu açmalarını işaret eder ve çekilirler, diğer bir arkadaş da serbest oynamaları için üzerlerindeki Abaları sırtlarından alır.. Bunun üzerine güveği ile sağdıç karşı karşıya gelerek ve bütün meharetlerini göstererek oynarlar, diğer gençler de hep birden aynı tempo dahilinde el çırpırlarken coşkun tezahüratla alkışlanırlar. Sonra ellerindeki mum tabaklarını meclisde gözlerine kestirdikleri eski oyuncuların iki kişi seçerek onların önüne gider, mum tabaklarını vererek onları da oyuna kaldırırlar. Tabaklar el değiştirmeye ve düğüncüler sırasıyla bu oyunlara katılmaya başlayınca salonun havasında daha ziyade bir coşkunluk ve neş'e hissedilir.

İçerde bu çeşit eğlenceler sabahlara kadar devam ederken düğün evlerinin kapı önlerindeki davullar, zurnalar ve meş'aleler önünde Kalkankılıç.. Deve oyunları tertip edilir.. Halaylar çekilir.. Halk da bu oyunlara iştirak etmek suretiyle eğlenceler devam ettirilir.

GELİN KINASI: Oğlan evinde şenlikler bu suretle devam ederken, kız evinde de gelinin ellerine kına yakma merasimi başlamıştır. Bu gecelere başda oğlan evinin bütün kadınları, sonra akraba ve dost aileleri ile konukomşunun bayanları dâvet edilir. Gecede çifte kadın tefciler, gözden mahrum kemancılar ve kadın oyuncular bulundurulur. Ya büyük bir oda ve salon veyahut sofalarda yapılan bu merasim de oldukça hususiyet taşır.. Üst üste oturmuş bu misafirlerin buldukları mahallin ortasında boş bir yer bırakılmış ve bu boşluğun ortasına da büyük bir yastık konulduğu göze çarpar.

Bu sıra dışarıdan tef ve kemancılar önde olduğu halde hayli kalabalık genç kız ve tazelere arasında gelinle, sağdıç içeriye girerler.. Gelin, ortada hazırlanmış olan yastığın üzerine oturtulur.. Arkadan bir gümüş veya hintkârı veya sarı madeni bir hamam tasının içindeki kına gelir.. Ve mütehasıs kınacılar tarafından hususi surette evvelâ gelinin ellerine ve sonra ayak parmaklarına, sonunda da sağdıcin ve bazı çok küçük kız yavrularının ellerine kına konur ve eller ipek mendiller ve beyaz tülbentlerle sarıldık-tan sonra bir başka mütehasıs kadın makas elinde ortaya gelerek gelinin Zülüflerini kesmeğe ve perçemlerini düzeltmeğe koyulur. Bu ameliyeden sonra gelinin kızlık çehresi değişir ve daha da güzelleşir. Şairin dediği gibi:

«Zülfünün can vereyim bir teline»

Mısrasına lâyık bir hâl alır.

Sonra ortadaki yastık kaldırılır ve ortaya bir çok boş tabak getirilir, bunların içine gelin kınasından artan kınadan bir miktar konulur ve üzerine mumlar dikilir ve yakılır. Tefciler, hem çalar, hem şarkı ve türkü söylerler.. Mum tabakları evvelâ gelin ile sağdıça verilir ve oynatılır.. Sonra tabaklar elden ele geçerek, gecede olanların hepsi Çaydaçıraya kaldırılır ve oynatılır. Bu öyle bir gelenektir ki, tabaklar ellerinde kına oynayanlar, ellerindeki tabakları gözlerine kestirdikleri herhangi bir dâvetliye verebilirler, bunlar oyunu bilseler de bilmeseler de bir kaç defa döndükten

sonra, onlar da başkalarına vermeğe mecburdurlar. Buna riayet şarttır ve bu oyunun esaslı icaplarındandır. Bu eğlenceler arasında Şeve kırmalar da çok ilgi çeker ve Şeve kıranlar sürekli alkışlanırlardı.. Hülâsa kadın düğüncüler de bu geceyi neş'e ve gönülhoşluğuyla geçirirlerdi.

Sayın okuyucularım! O zamanlar şimdiki gibi ruj, manikür, pedikür denilen pahalı süslenmeler yok.. Bunların yerine yüz paraya bir Tuht acem kınası kâfi.. Bütün ev halkı, gelinler ve kızlar, bu kınayı ellerine ve ayak parmaklarının uçlarına kor ve renklendirirlerdi: O kınalı parmaklar, o düzgün kesilmiş natürel penbe tırnaklar, şimdiki gibi sivriltilmiş manikürlü parmak ve tırnaklara hiç de benzemezdi. Gelinin ellerine o kadar meharetle kına koyanlar vardı ki, bugünün kübük sanat meraklıları o elleri görebilmek kudretine mâlik olsalardı sanatlarına bir çok yenilikler ilâve etmiş olurlardı.

Şimdiki rimelli gözler, o zaman sürmelendirirdi. Her genç kadının cam çekmecesinde sakladığı ve içerisinde Mekke sürmesi dolu bir Sürmedanlığı vardı ki, bir aynanın karşısına geçtiler mi kendi kendilerini boş dakikada süslüyebiliyorlardı. Şimdiki gibi erkek berberlerin dükkânlarında saatlarca sıra beklemek ve bununla beraber eteklerle para sarfetmek gibi âdetler de vaktü.

Kesik saçlara da tesadüf edilmezdi. Saçlar belden aşağı sarkıtılmış, bölük bölük örülmüş, üzerlerine hakiki altınlar dikilerek süslendirilmiştir. Zülüfler, kâkülle çehreye yaracak şekilde kesilmiştir. İşte Harput Gelinleri ve kızları bu karakterde ve natürel güzellerdi.

Tevekkeli değil.. Harput'lu Şair Serseri bir zamanlar gurbete çıkmış.. Diyar diyar dolaşmış.. Harput'a dönüşünde, Harput güzellerine karşı iştihak ve ihtisatını şu satırlarla ne güzel ifade etmiştir.

«Yine bir şuh-i şirin yazmayı nevestelemiş,
Aldı aklım hele bilmem ne güzel bestelemiş,
Görelî gül yüzünü aşkına yandım yanarım,
Tütünü başdan aşup göklere peyvestelemiş,
Serseri: Sen gideli Gurbete Harput güzel,
Şive-i naz-ü edayı ne yaman üstelemiş.

(1) Ehehici: Savulun! Geliyoruz. Vardalı. Yolun ortasından çekilin, anlamına mahallî bir tâbir.

Bize gelen KITAPLAR

* İbrahim Zeki BURDURLU: «Pamuk Bacı». Masallar, İsteme adresi: İ. Z. Burdurlu, İzmir Eğitim Enstitüsü Öğretmeni, Euca - İzmir. 19×14 Cm. boyunda, 48 sayfa, 150 kuruş.

* İbrahim Zeki BURDURLU: «Köroğlu Destanı». Köroğlu'nun masallaşmış hayatı ve şiirleri. 19×14 boyunda, 48 sayfa, 150 kuruş.

* Ağâh Sırrı LEVEND: «Ahmet Rasim». Hayatı, kişiliği, dili, eserleri, eserlerinden seçmeler, bibliyografya. Türk Dil Kurumu yayınları. 19×14 boyunda, 192 sayfa, 5 lira.

* Munis Faik OZANSOY: «Zaman Saati» Şiirler. Şiir Kitapları: 2, Şiir Dizini: 3. 20×13 boyunda, 64 sayfa, 5 lira.

* Sait FAİK: «Lüzumsuz Adam - Az Şekerli». Sait Faik Bütün Eserleri 7-8. Varlık Yayınları. 17×12 boyunda, 240 sayfa, 6 lira.

* Güstave FLAUBERT - Asım BEZİRCİ: «Üç Hikâye». Varlık Büyük Cep Kitapları: 256. 17×12 boyunda, 100 sayfa, 2 lira.

* Jean - Paul SARTRE - Samih TIRYAKIOĞLU: «Kirli Eller». Oyun, 7 tablo. Varlık Tiyatro Serisi: 16. 17×12 boyunda, 116 sayfa, 2 lira.

* Teodor KASAP (MOLIERE) - Cevdet KUDRET: «İşkilli Memo». Elif Yayınları: 18, Tiyatro Dizisi Kitapları: 3, 17×12 boyunda, 54 sayfa, 3 lira.

* Oktay AKBAL: «Şair Dostlarım». İzlenimler, anılar, Elif Yayınları: 13, Anı Dizisi: 1. 19×14 boyunda, 100 sayfa, 350 kuruş.

* Orhan KEMAL: «Senaryo Tekniği ve Senaryoculuğumuzla İlgili Notlar». Elif Yayınları: 8, Sinema Dizisi: 1. 19×14 boyunda, 96 sayfa, 4 lira.

* Feridun DİNÇER: «Benimkiler». Şiirler. Dağıtım: Aydın Kitabevi, Kocabeyoğlu Pasajı, No. 117, Kızılay - Ankara. 16×12 boyunda, 54 sayfa, 3 lira.

Altın Armut

Yazan : Veysel ARSEVEN

Bir varmış, bir yokmuş, bir anne babanın üç oğlu varmış. Gel zaman, git zaman kadının ölmüş, baba çocuklarıyla bir başına kalmış. Bunların evinde bir altın armut ağacı varmış. Bir gün adamın büyük oğlu :

— Baba, demiş; şu armutlardan padişaha götürürsem, memnun olur, beni bir işe alır. Babası razı olmuş, delikanlı da bir sepete armut doldurmuş, yanına azık almış, yola çıkmış. Az gitmiş uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, bir çeşmenin başında çamaşır yıkayan yaşlı kadına raslamış. Kadın çalar düşüncesiyle, armut dolu sepeti bir kenara koyduktan sonra, uzanıp çeşmeden su içmiş. Kadın :

— Sepetin pek değerli ola, içinde ne var öyle ? diye sormuş.

— Hiç, demiş delikanlı, padişahın bağına gübre götürüyorum.

— Vardığın yerde gübre bulasın.

Az dinlendikten sonra, delikanlı yeniden yola koyulmuş, nihayet akşam üzeri saraya varmış. Padişah, hediye olarak sunulan sepeti açınca, bir de ne görsün? İçi kokmuş gübre dolu değil mi ?

— Tez bu yalancıyı zindana tıkasınız, buyurmuş.

Büyük kardeşinin dönmediğini gören ortanca kardeş, padişahın kardeşine bir iş verdiği kamsına kapılarak, sepete armut doldurmuş, azığını da alarak yola koyulmuş. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, bir çeşmenin başında çamaşır yıkayan yaşlı kadına raslamış. O da ağabeyi gibi, kadın çalar düşüncesiyle, armut dolu sepeti bir kenara koymuş, uzanıp çeşmeden su içmiş. Kadın ona da :

— Sepetin pek değerli ola, içinde ne var öyle ? diye sormuş.

— Hiç, demiş delikanlı; padişahın kilerine bir kedi götürüyorum.

— Vardığın yerde, kedi bulasın.

Az dinlendikten sonra yola koyulmuş, nihayet akşam üzere saraya varmış. Padişah, hediye olarak sunulan sepeti açınca, içinden hırçın bir kedi fırladığı gibi, ellerini tırmık içinde bırakmış. Bu kez daha hiddetli bir eda ile.

— Tez bu yalancıyı zindana atasınız, di-

ye buyurmuş.

Adamın küçük oğlu, iki kardeşin dönmediğini görünce :

— Elbette bunda bir iş var. Hele bir denben varayım saraya diyerek, sepetine altın armutları, çıkımına azığını doldurmuş, yola koyulmuş. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, çeşme başında çamaşır yıkayan yaşlı kadına raslamış.

— Nine, sana zahmet olacak ama, şu sepeti tutuver de, çeşmeden bir su içeyim, demiş. Kadın, ona da :

— Sepetin pek değerli ola, içinde ne var öyle ? diye sormuş.

— İçi altın armut dolu, padişaha hediye götürüyorum, demiş.

— Vardığın yerde altın armut bulasın.

Fakat hiddeti henüz geçmemiş olan padişah, onu sarayından içeri bile sokmamış. Yalvarmış, yakarmış gene olmamış.

— Padişahım, hiç olmazsa izin ver de kardeşlerimi görüp, öyle döneyim köyüme, demiş. Padişah buna razı olmayınca, altın dolusu sepeti, sarayın basamaklarında bırakıp gerisin geri yola koyulmuş. Fakat padişah, gene de, sepetin içinde acaba ne var diye merak edip açtırınca, bir de ne görsün ? Sarı sarı altın armutlar. Hemen :

— Tez atlar yola çıksın, delikanlı huzuruma getirilsin, diye buyurmuş.

Dört bir yana dağılan atlılar, biraz sonra delikanlıyı huzura çıkarmışlar. Padişah :

— Dile benden ne dilersen, demiş.

— Sağlığımı dilerim..

— Sağlığımdan sana fayda yok.

— Öyle ise, emir buyurun, kardeşlerimi zindandan çıkarınsınlar, demiş.

Padişah bu dürüst delikanlının isteğini yerine getirmiş, üç kardeş sevinç içinde evlerine dönmüşler, ömürlерinin sonuna kadar bir daha yalan söylememişler.

Anlatanın adı : Hatice nine, Yaşı : 80, Nereli olduğu : Kırşehirlili, Alındığı tarih : 20.1.1955 Ne suretle alındığı : Akten Kuru-kafa aracılığı ile.

Konya Yemekleri

— IV —

Yazan : Selçuk ES

ÜZÜM KEBABI

Bu yemek Konya'nın Cihanbeyli ve Kulu ilçeleri dolaylarında yapılır. Yarım kilo kızıl üzüm (kuru olacak) çöpünden ayıklanıp, ilk su içersine bırakılacak. Biraz şiştikten sonra tavada sade yağ içersinde kızartılıp tabağa konularak sofraya getirilecek. Arzuya göre tuz veya toz şeker dökülerek yenilir.

KONYA MUTBAHI : ÖRTME

Biraz da Konya Mutbağından Konya tabirince «Örtme»den bahsedeyim :

Konya'nın meşhur yemeklerinin hazırlanmasında örtmenin büyük önemi vardır. Örtmenin temiz olması, daima cilalı bulunması şarttır. Konyada eski tarz evlerde mutbah kısmı, daima, evden hariçte olup, evin içine yemek kokusu ve duman gelmemesine çok dikkat edilirdi. O zamanlar şimdiki gibi, elektrik ocağı, hava gazı ocağı bilinmez ve kullanılmazdı. Mutbah, arasının genişliğine göre üçe ayrılırdı. Kapıdan girilince ilk kısım tandır, onu biraz geçince yarlaşan ve bunun yanında bir veya iki ocak, ocaklardan iki üç metre kadar geçince de Mutbah binasının nihayetine kadar uzanan yakacak damı kısımları bulunurdu.

Bazı evlerde tandır mutbahdan dışarda ayrı bir bucakda olurdu. Tandırın kısa tarifini börekler bahsinde yapmışım. Tandır kısmında mutbah damı oldukça yüksek olur. Baca kısmında kırık yarım küp bulunur. Duman buradan çıkar. Bazı yerlerde bir metre yükseklikte sanki damın üstüne toprak dolu bir masa oturtulmuş vaziyette siperlikle örtülü olanlar da mevcuttur. Tandırın geçince yerden 120 - 140 cm yükseklikte, ön kısmı raf şeklinde çıkıntılı, bu çıkıntılara doğru açılmış yuvarlak kül deliklerinden ibaret, üzerine tencereler oturtulacak şekilde geniş içi aralı veya ızgarasız 4-8 adet ocak görülür. Bunların hepsine birden yarlaşan denir. Burada ateş yakılmaz, ancak ocakta veya tandırda yakılmış odun tezek ateşi kürekle alınıp buraya dökülerek yemeklerin pişmesi sağlanır.

Yarlaşanı geçince, ekseriya biri büyük, diğeri küçük iki ocak görünür. Bunların üzeri-

rinde ön kısmı yuvarlak kemerli, arkası tamamen binanın ana duvarına yaslanmış baca bulunur.

Gerek ocaklar ve gerekse bacanın etrafı ile kemeri tamamen kırmızı toprakla badana edilir. Temiz bulundurulur. Bu badana yapma adetine «cilâlamak» derler. Ocak kısmından sonra örtmenin nihayetine kadar devam eden bölüm yakacak damı namını alır. İçersinde üzüm bağından kesilip getirilmiş meyva ağaçları, kapı önünden (o tarihlerde satılmak için) geçerken alınan dağ ağaçları dalları (ki adına «Çalı» derler) ile yazın evin ineğinin mayıslarından yapılmış ve kurutulmuş «yapma» adı verilen tezek yığınları üst üste kayılır (İstif edilir). Şimdi bu biçim evlerin mutbah kısmında çeşme olup, o zamanlar çeşme olmayıp, emme basma tulumbalı kuyular bulunurdu. Yemek bulaşıklarını yıkamak için de kuyudan uzakta bulaşık yıkama yeri mevcuttur. Bulaşık suyu bilhassa sureti mahsusada bu çukurlara dökülürdü. Bu gibi yerlerde bilhassa ufak çocukların abdest bozmamalarına dikkat edilirdi.

Bir evde bulaşık suyu ayağı o evin ayak yolu (helâ) çukuruna dökülüyorsa, hiç iyi sayılmazdı. Başta çarpılmak, sonra evin bereketinin, geçiminin bozulacağına hüküm edilirdi. Mutbah dediğimiz örtmelerin kuzey tarafları iki metre kadar duvarla çevrilirdi. Duvarın bu kısmı bir metre açık bırakılarak tel ile, daha eski zamanlarda kümes teli bulunmadığından sık parmaklık dediğimiz çita ile aralıklı örtülürdü.

Örtme kapıları daima sık düşenli ve halka zincirli olup, evdekiler gezmeğe gideceklerinde kapıya asma kilit takarlardı. Örtmenin tabanı ken taşı dediğimiz Sille taşı ile döşeli olup, buna biraz akıntı verilir, iş bittikten sonra taban temizce yıkanır. Ocak, tandır ve yarlaşanlar hep birlikte cilâlanıp örtme kapısı örtülürdü. Örtmenin duvarlarına şunlar asılırdı :

Tandırın yanına tandır sırgı, külle deliği tapası, demir çubuk. Yarlaşan üzerine et tahtası, hamur tahtası, pişirgeç. Ocak kemeri yanına lâmba takacak çivi veya lâmba rafı. Di-

Kitaplar Arasında :

“Sadrazam Koca Sinan Paşa ve Vakıfnamesi,,

Yazan : İsmail EREN

Hasan Kaleşi, veliki vezir Koca Sinan paşa, njegova zadubine i njegova vakufnama (Sadrazam Koca Sinan Paşa, vakıfları ve vakıfnamesi), Albanološka istraživanja - Gjurmë Albanologjike (Albanoloji Tetkikleri Dergisi), Sayı : 2'den ayrı bası. Priştine 1965, S. 105 - 104.

Türkoloji, Albanoloji ve Arabistik alanlarında başarılı bir şekilde incelemelerde bulunan Yugoslavya'nın genç bilimlerinden Dr. Hasan Kaleşi, X. Türk Dil Kongresine sunduğu «Arnavut Edebiyatında Türk Etkileri» (X. Türk Dil Kurultayında okunan bilimsel bildiriler. 1963, Ankara 1964, s. 61-74) adlı bildiri ile de Türk aydınları arasında kendini daha iyi tanıtmaya muvaffak oldu. Türkoloji alanındaki çalışmalarını son yıllarda daha fazla Yugoslavya'daki vakıf müesseseleri ile ilgili olan vakıfnamelerinin neşrine teksif etmiştir. Zaten birkaç yıl önce Belgrad Üniversitesinde başarı ile müdafaa ettiği tezi de Makedonya'da XV. yüzyılda yazılmış arapça vakfiyeler hakkındadır ki, bunlar aynı zamanda şimdiye kadar Yugoslavya'da Türk abidelerine ait bulunan en eski vakfiyeler sayılmaktadır. Burada kısaca tanıtmaya çalıştığımız yazısı da Yemen Fatih Koca Sinan Paşa (1506-1596)'nın Kaçanik'te kurduğu abideler ve bunların idaresi için Rumeli'nin çeşitli bölgelerinde vakfettiği menkul ve gayri menkul emlakle ait arapça vakfiyesinin, uzunca bir girişten sonra, tenkitli neşri, sırpça tercümeden ve bir sahifelik ingilizce özetten ibarettir.

Dr. H. Kaleşi, Prizren'de bir camii bulunan Budin Beylerbeyi Sofi Sinan Paşa'nın teferruathı tercüme-i halini vermekte ve şimdiye kadar bu camiden bahsedenlerin hemen hepsinin bu abidenin kurucusu Koca Sinan Paşa olduğu iddialarını katı delillerle çürütmektedir.

Beş defa sadrazam ve serdar olan Yemen Fatih Koca Sinan Paşa'nın da etraflı tercüme-i halini vermekte ve onunla ilgili Yugoslavya'da söylenen efsane ve çeşitli varyasyonların da kaydetmektedir ki, bunlar enteresan olduğu için T.F.A Dergisinin gelecek sayılarından birinde neşretmeğe çalışacağız.

Müellif, bu etüdünde iki mühim noktayı aydınlığa çıkarmaktadır. Birincisi, ilk defa Koca Sinan Paşa'nın Arnavutluk'un Luma ilçesinin Topoyan köyünde doğduğunu isbat et-

miştir. İkincisi ise, Koca Sinan Paşa'nın bir devşirme değil, Ali adındaki bir müslümanın oğlu olduğu hususudur.

Koca Sinan Paşa, Üsküp şehrinin 30 kilometre kadar kuzeyinde bulunan Kaçanik kasabasında -ki bunun kalesini de kendi kurmuştur- bir cami (bugün dahi mevcuttur), bir imaret ve bir mektep yaptırmıştır. Bunların idaresi için yine Kaçanik'te 2 han ile 1 hamam ve Rumeli'nin diğer bölgelerinde de birçok dükân, değirmen, han, yayla, çiftlik, Priştine'de bir hamam, Novo Brdo kadılığında 12.000 baş koyun v.s. vakfetmiştir.

Koca Sinan Paşa'nın oğlu Kaçanikli Mehmet Paşa da bu kasabada daha sonra birçok hayrat yaptırmıştır.

Kendi devrinin en zengin devlet ricalinden biri olan Sinan Paşa, Osmanlı İmparatorluğu'nun bir çok yerlerinde (İstanbul, Üsküdar, Bilecik, Filibe, Malgara, Mihaliç, Kahire, Selânik, Şam, Trablus, Yenişehir) çeşitli vakıflar kurduğu bilinmektedir.

Bu yazısında Dr. H. Kaleşi, Kaçanik kalesi, cami ve kitabesinin fotoğraflarını da yayınlamıştır. Ayrıca eserin sonunda bir ingilizce özet te verilmiştir.

DERGİMİZİN SATIŞ YERLERİ

Dergimizin devamlı satış yerlerinin adresleri aşağıdadır :

İSTANBUL'DA

Kitap Kitabevi, Aksaray
Elif Kitabevi, Sahafklar, Beyazıt
Minnetoğlu Kitabevi, Cağaloğlu

ANKARA'DA

Aydın Kitabevi, Kocabeoğlu Pasajı,
Yenişehir.

Berkalp Kitabevi, Ulus.

ABONE VE SİPARİŞ

Posta K. 46, Aksaray - İstanbul

REKLÂMINIZI
GAZETE VE DERGİLERLE
DEĞERLENDİRİN!

BASIN İLAN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLÂMLARINIZ İÇİN
HİZMETİNİZDEDİR.

Genel Müdürlük :

Cağaloğlu, Türkocağı Caddesi No. 1
İstanbul

Telefon : 27 66 00 - 27 66 01

Telgraf adresi : BASINKURUMU

(Basın : 15657 — 104)

Yıllık aboneli: 12,

altı aylık aboneli: 6

İradır.

Yurd dışı senelik abone :

3 \$, 1 £

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

Sahibi : İHSAN HİNÇER

Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Sorumlu Yönetmen :
BORA HİNÇER

Mektup ve havale için adres : Posta Kutusu: 46, Aksaray — İstanbul

Basılmayan yazılar
istenince geri gönderilir.

Disgi ve baskı :
ERSA Koll. Şti. Matbaası
Aydınlar han Cağaloğlu-İst.

1965 YILINDA

PARA VE
APARTMAN DAİRESİ İKRAMİYELERİ

TÜRK TİCARET BANKASI

VADELİ HER 50 LIRAYA VADESİZ HER 100 LIRAYA BİR KUR'A NUMARASI

(Folklor : 107)

ÖMÜR BOYUNCA AYLIK GELİR

Her ay
75 Öğrenciye
2 Sene müddet ile
250 Lira Burs

ÇEŞİTLİ PARA İKRAMİYELERİ

TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI

(Basın : 8166 — 4845 — 108)

1965 YILINDA

25
MİLYON LİRALIK

LÜKS APARTMAN DAİRELERİ ÇEŞİTLİ VE ZENGİN PARA İKRAMİYELERİ

AKBANK

(Folklor : 109)

BAS

GRİPİN

faydalıdır

GRİPİN

4 saat ara ile günde
3 adet alınabilir.

(Yeni Ajans : 4375 — 110)

Baskı tarihi : 14/9/1965

ASIRLIK TECRÜBE
ARADIĞINIZ EMNİYET
BOL İKRAMİYE
SOSYAL HİZMET

EMNİYET
SANDIĞI

(Basın : 864 — 106)

(Folklor : 105)